

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ALKOHOLOVÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY V ČR
A JIHOČESKÉM KRAJI**

Autor práce: Filip Řehák

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále chci poděkovat své rodině za pevné nervy a podporu při zpracování bakalářské práce.

ABSTRAKT

ŘEHÁK, F. *Alkoholová kriminalita a její příčiny v ČR a Jihočeském kraji*: bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2018. 62 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Klíčová slova: alkohol, kriminalita, AT ambulance, statistiky, výzkum

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě analýzy literárních zdrojů hlubší teoretické proniknutí do problémů spojeného s alkoholovou kriminalitou. Vedlejším cílem je sestavit vývoj trestné činnosti páchané pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji a celé České republice za účelem zjištění případných rozdílů. Dalším vedlejším cílem bude navrhnout preventivní opatření, která by mohla vést alespoň k částečné eliminaci příčin spojených s alkoholovou problematikou.

Struktura bakalářské práce je tvořena několika částmi. V úvodní teoretické části se čtenář seznámí s pojmem alkohol a s ním spojenou kriminalitou a dále jeho právní úpravou. V praktické části se práce zaměřuje na příčiny alkoholové kriminality, na statistiku kriminality v roce 2016 a 2017, na vývoj kriminality pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji a České republice od roku 2008 do roku 2017. Zde jsou tyto podílové a procentuální hodnoty na základě grafů porovnány.

V závěrečné části práce je zpracován dotazník, který tvoří osoby, které docházejí do Alkoholicko-toxikologické ambulance (dále jen AT ambulance) při nemocnici České Budějovice z důvodů problému s užíváním alkoholu. Na základě získaných poznatků a informací z výzkumu dotazníkového šetření a literárních zdrojů jsou navrženy možnosti řešení alkoholové problematiky.

ABSTRACT

ŘEHÁK, F. *Alcohol-related Crime and its Causes in the Czech Republic and South Bohemian Region*: Bachelor's thesis. Czech Budweis : The College of European and Regional studies, o. p. s., 2018. 62 p. The thesis supervisor: doc. JUDr. Svatoš Roman, Ph.D.

Key words: alcohol, crime, anonymous alcoholics, statistics, research

The main goal of the bachelor thesis is based on an analysis of literary sources, a deeper theoretical penetration into the problems associated with alcohol crime. The secondary aim is to compile the development of alcohol-related crime in the South Bohemian Region and the whole of the Czech Republic in order to identify possible differences. Another secondary objective is to propose preventive measures that could at least partially eliminate the causes associated with alcohol problems.

Structure of the bachelor thesis consists of several parts. In the introductory theoretical part the reader will get acquainted with the concept of alcohol and related crime and its legal regulation. In the practical part, the thesis focuses on the causes of alcohol crime, crime statistics in 2016 and 2017, the development of alcohol-related crime in the South Bohemian region and the Czech Republic from 2008 to 2017. Here, these breakdowns and percentages are compared on the graphs.

In the final part of the thesis is processed a questionnaire, which consists of persons, who attend at Alcohol-Toxicology ambulance at the hospital in Czech Budweis because of the problem of alcohol use. On the basis of the acquired knowledge and information from research questionnaire research and literary sources, the possibilities of solving alcohol problems are proposed.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Alkohol.....	10
2.1 Historie vztahu alkoholu a člověka	11
2.2 Vstřebávání a vylučování alkoholu	12
2.3 Účinky alkoholu na lidský organismus	13
2.3.1 Okamžité účinky	13
2.3.2 Dlouhodobé účinky alkoholu	15
2.3.3 Alkoholová závislost.....	15
2.4 Účinky alkoholu na organismus a psychiku.....	16
2.5 Stav opilosti	17
2.6 Změny orgánů organismu.....	18
2.7 Děti, mládež a alkohol.....	19
2.8 Shrnutí kapitoly	19
3 Právní úprava	21
3.1 Zákon č. 65/2017 Sb.....	21
3.2 Zákon č. 361/2000 Sb.....	24
3.3 Trestní zákoník	26
3.4 Shrnutí kapitoly	27
4 Kriminalita	28
4.1 Stav, struktura a dynamika kriminality	28
4.2 Kriminalita páchaná pod vlivem alkoholu	29
4.3 Příčiny alkoholové kriminality	29
4.3.1 Psychické vlivy	29
4.3.2 Sociální vlivy	30
4.3.3 Biologické vlivy.....	30
4.4 Shrnutí kapitoly	30

5	Statistika kriminality v Jihočeském kraji a ČR	32
5.1	Statistika vybrané kriminality pod vlivem alkoholu 2016	32
5.2	Statistika vybrané kriminality pod vlivem alkoholu 2017	34
5.3	Vývoj vybrané kriminality od roku 2008 po rok 2017	35
5.3.1	Násilná kriminalita	35
5.3.2	Mravnostní kriminalita	36
5.3.3	Majetková kriminalita	37
5.3.4	Celková kriminalita	38
5.4	Shrnutí výsledků	39
6	Dotazníkové šetření	41
6.1	Charakteristika průzkumného vzorku	41
6.2	Statistické zpracování dat	41
6.3	Interpretace výsledků průzkumu	42
6.4	Shrnutí kapitoly	52
7	Navrhovaná opatření	53
	Závěr	54
	Seznam použitých zdrojů	56
	Seznam tabulek	59
	Seznam grafů	59
	Přílohy	60

Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku alkoholové kriminality, která je společností vnímána negativně a zahrnuje činnosti a jednání narušující právní řád. Alkoholová kriminalita zahrnuje všechny osoby, které v době páchaní trestné činnosti byly pod vlivem alkoholu.

Alkohol je obecně považován za lehkou organickou drogu, která má v malém množství uvolňující účinek. Mnoho lidí si ovšem neuvědomuje skrytá nebezpečí, která pravidelná konzumace alkoholu přináší. Alkohol nenápadně devastuje mozek i celý organismus a dovádí jedince k alkoholové závislosti, nakonec k celkovému úpadku.

S alkoholem se dostáváme do styku každým dnem. Konzumace alkoholu bývá tradicí většiny narozeninových oslav, slavnostních večírku nebo jen při objednání si piva a posezení u stolu s kamarády v restauraci. Alkohol má z historického pohledu tisíciletou tradici a patří k nejstarším prostředkům, které ovlivňují lidskou duševní činnost ať už při jednorázové konzumaci či dlouhodobém užívání. Účinky alkoholu na lidský organismus jsou často podceňovány. Konzumace alkoholu má nejen zdravotní důsledky pro konzumenta, ale také společenské důsledky. V důsledku užívání alkoholu dochází často ke změnám v chování, které mohou přejít do agresivity a vyústit až k trestným činům násilné povahy.

Kriminalita ve spojení s alkoholem se v 60. letech minulého století pohybovala okolo 6 procent. Během dalších deseti let došlo v tehdejší Československu k nárůstu této kriminality na 30 procent všech objasněných případů.

Tato práce se zaměřuje na kriminalitu páchanou pod vlivem alkoholu v posledních deseti letech. Cílem je analyzovat vývoj kriminality pod vlivem alkoholu v jihočeském regionu v porovnání s celorepublikovým vývojem této kriminality z dostupných statistických dat a sekundárních zdrojů. Součástí práce je dotazníkové šetření zaměřené na problematiku užívání alkoholu a s ním spojené kriminality. V závěrečné části jsou navržena opatření, o kterých se domnívám, že by mohly pomoci zlepšit současný stav.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je hlubší teoretické proniknutí do problémů spojených s alkoholovou kriminalitou. Vedlejším cílem je sestavit vývoj trestné činnosti páchané pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji a celé České republice za účelem zjištění případných rozdílností. Dalším vedlejším cílem bude navrhnout preventivní opatření, která by mohla vést alespoň k částečné eliminaci příčin spojených s alkoholovou problematikou.

Prvním cílem této bakalářské práce je vymezení základních pojmů. Historie a výroba alkoholu, jeho případná destilace a jaké má negativní dopady na lidské vnímání. Práce definuje i pojmy spojené s právní úpravou České republiky. Druhým cílem práce je sestavení statistické analýzy dat, vycházející z údajů Policie České republiky, zda se kriminalita páchaná pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji zjevně liší od kriminality páchané v České republice.

Vedlejším cílem práce je zjistit názor na problematiku kriminality páchané pod vlivem alkoholu návštěvníků AT ambulance při Nemocnici v Českých Budějovicích, prostřednictvím dotazníkového šetření, kterým se bude zabývat praktická část.

V každé kapitole budou stručně shrnuta a zhodnocena všechna nasbíraná data. V závěrečné části jsou navržena preventivní opatření, která by mohla vést alespoň k částečné eliminaci příčin vzniku alkoholové kriminality a dalších problémů spojených s alkoholovou problematikou.

2 Alkohol

Alkohol bezesporu patří k nejstarším a nejrozšířenějším drogám po celém světě. V Evropě, kde je konzumace alkoholu nejvyšší na světě, je pití alkoholu příčinou úmrtí přibližně jedno ze sedmi úmrtí u mužů a přibližně jedno z dvanácti úmrtí u žen ve věku 15 až 64 let.¹

Alkohol je jednou z mnoha návykových látek, kterou můžeme zařadit do skupiny méně škodlivých látek vůči společnosti. Je to konečný výsledek přirozené fermentace odlišných živočišných a rostlinných produktů, které se na světě vyskytují od prehistorických časů. Samotný alkohol v podobě látky etanolu (C₂H₅OH), není výtvozem lidského umění, jako je například automobil nebo kolo, ale náhodným objevením této sloučeniny.²

Naše země vždy patřila do skupiny zemí s vysokou mírou konzumace alkoholu. V současnosti se spotřeba alkoholu na osobu pohybuje kolem 10 litrů za rok, kdy se od 90. let minulého století postupně zvyšuje. Zvyšující tendenci vykazují i ukazatele spotřeby alkoholu a výskytu opilosti u dětí a dospívajících.³

*„Alkohol je nejrozšířenější, nejčastěji užívanou a v našem (tj. evropském a anglosaském) sociokulturním prostředí značně akceptovanou psychoaktivní látkou. Ve většině částí světa je alkohol běžně dostupnou látkou a spolu s cigaretami je propagován prostřednictvím masivních reklamních kampaní zaměřených především na mladé lidi“.*⁴

Alkohol je droga s tlumivým účinkem na organismus vyráběná procesem kvašení či destilací obilovin nebo ovoce. Konzumace alkoholu přináší jeho uživatelům opojení, které je vyvolané tlumivými účinky alkoholu na mozek. Alkohol tvoří několik různých sloučenin uhlíku, vodíku a kyslíku. Mezi tři nejznámější patří metanol, isopropanol, etanol.⁵

Alkohol je jednoduchá, malá molekula, která vzniká kvašením cukrů a která spadá do skupiny látek ovlivňující nervový systém tzv. psychotropní látka. Alkohol jako takový vykazuje řadu pozoruhodných vlastností. Bod varu je při 77° Celsia. Člověk jej může

---

¹ VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, Portál, 2014, s. 40.

² NOCIAR, A. *Alkohol a osobnost*. Bratislava, 1991, s. 71.

³ *Závislosti* [online]., 2013 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z WWW: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czzp/zavislosti/alkohol/ODHIN/ODHIN_PROJECTFSWP4CZ.pdf>.

⁴ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha, 2014, s. 59-70.

⁵ KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. Praha, 2008, s. 25.

požívat pouze v jeho zředěné podobě (pivo, kvašené mošty, víno, aperitivy, koncentráty, destiláty atp.)⁶

2.1 Historie vztahu alkoholu a člověka

Alkohol uvolňuje psychické napětí, zlepšuje náladu, zvyšuje pocit sebejistoty a tlumí bolest. Jeho účinky znali lidé zřejmě již ve starověku. První zmínka pochází z 4. tisíciletí př. n. l., kdy se dochoval předpis lékaře na přípravu medicínálního vína. S čistým alkoholem se lze setkat až v 11. století n. l.⁷

Zpočátku byl alkohol využíván zejména v lékařství. Jeho blahodárné účinky popisuje již antický lékař Hippokrates (460-370 př. n. l.) a filozof Ibn Síný (Avicenny). Alkohol byl používán při úrazech, poraněních v boji a chorobách, kdy vínové obklady stejně jako jeho konzumace přinášely pacientovi úlevu od bolesti. Svoji roli v rozšíření konzumace alkoholu sehráli i bylinkáři, felčari a čarodějové, kteří pro výrobu rostlinných odvarů používali alkohol.⁸

Již v historii, obdobně jako dnes, byly pozitivně vnímány účinky alkoholu na lidskou psychiku. Alkohol zlepšuje náladu, lidé jsou veselejší, družnější a osobní problémy či útrapy se zdají pod jeho vlivem snesitelnější. Podávání alkoholu je stále považováno za projev pohostinnosti. Je součástí nejrůznějších oslav a obřadů. Alkohol také sloužil jako platidlo. Dodnes jsou daně z jeho výroby a prodeje nemalým zdrojem příjmu pro stát.⁹

Průmyslová revoluce přinesla i počátek industriální výroby alkoholu a zlepšení trhu s alkoholickými nápoji. Alkohol se tak stal díky destilaci trvanlivější a tím pádem i skladovatelnější. Postupně začaly být alkoholové nápoje dostupnější a silnější. To vedlo k nárůstu konzumace zejména mezi pracující třídou ve městech. Vyšší míra konzumace vedla k většímu výskytu opilosti, která v této době začala být asociována s chudobou. V současnosti je i přes své psychotropní účinky konzumace alkoholu legální téměř ve všech zemích světa a na rozdíl od jiných psychotropních látek i akceptována.¹⁰

---

⁶ KRATOCHVÍL, M. *Organická chemie jinak*. Brno, Tribun EU, 2009, s. 16-17.

⁷ MACHOVÁ, J., KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví*. Grada, 2015, s. 74.

⁸ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha, Grada, 2014, s. 70.

⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, 2014, s. 43.

¹⁰ MACHOVÁ, J., KUBÁTOVÁ, D. *Výchova ke zdraví*. Grada, 2015, s. 73.

Alkohol je dodnes využíván při náplni některých náboženských rituálů. V dnešní moderní společnosti je používán k uvolnění nebo opakem nabuzení při specifických životních situacích.¹¹

2.2 Vstřebávání a vylučování alkoholu

Vstřebávání alkoholu do organismu probíhá prostou difúzí. Nejběžnější je vstřebávání ze zažívacího traktu. Z ostatních forem má praktický význam pouze vstřebávání poraněnou kůží, kdy alkohol proniká rychle do krve a může dojít k významnému zvýšení hladiny alkoholu v krvi, což má význam při stanovení hladiny alkoholu v krvi, kdy před odběrem krve nesmí být místo dezinfikováno alkoholovým roztokem.¹²

Vstřebávání zažívacím traktem začíná v okamžiku, kdy dojde k požití alkoholického nápoje. Rychlost vstřebávání může být ovlivněna řadou faktorů. Patří sem látky obsažené v alkoholickém nápoji, např. kysličník uhličitý nebo aromatické látky, které vstřebávání urychlují. Ovlivnit vstřebávání může i cukr, který vstřebávání zpomaluje. Podstatný vliv má i teplota nápoje, kdy teplota nad 18° Celsia vstřebávání urychluje a teplota nižší než 8° Celsia zpomaluje. Velkou roli sehrává i psychický a fyzický stav jedince. Silné nervové vypětí má za následek snížení žaludeční motoriky a tím pádem i pomalejší vstřebávání. S pomalejším vstřebáváním alkoholu se lze setkat i u osob nenavklých na pravidelnou konzumaci. Rychlost vstřebávání ovlivňuje kvalita, druh a množství jídla. Při větším objemu jídla je jeho vstřebávání výrazně pomalejší, stejně tak při konzumaci stravy bohaté na bílkoviny a tuky.¹³

Rychlost vylučování alkoholu z těla nelze vzhledem k individuální rychlosti biologických procesů přesně stanovit. Alkohol je z těla vylučován v 90-95 % oxidací v procesu látkové přeměny. V 5-10 % je vyloučeno v nezměněné formě dechem a močí. Oxidace alkoholu probíhá v játrech z 60 až 90 %. V 10 % až 40 % je alkohol oxidován systémem kataláz. Existují tabulky, kde je uváděna přibližná doba vylučování alkoholu z organismu. Jedná se však pouze o orientační údaje, kdy je zohledňován věk, pohlaví a hmotnost. Vylučování alkoholu z organismu je ovšem individuální záležitostí, která je ovlivňována dalšími faktory.¹⁴

---

¹¹ BURKART, J. *Pij s rozumem: Co je to alkohol* [online]. 2016 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z WWW: <<http://pijsrozumem.cz/o-alkoholu-co-je-to-alkohol/>>.

¹² KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. Praha, 2008, s. 54.

¹³ SOUČEK, M. *Vnitřní lékařství*. Praha, 2011, s. 98.

¹⁴ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha, s. 23.

2.3 Účinky alkoholu na lidský organismus

Alkohol má především psychotropní účinky. Působí negativně na mozkovou činnost člověka a způsobuje závislost. Druhotnou a často velmi podceňovanou vlastností alkoholu je jeho toxicita. Ve velkém množství je alkohol pro organismus jedovatý. Alkohol rozšiřuje cévy, zrychluje puls a uvolňuje tělesné teplo, tím zvyšuje riziko podchlazení, omrzlin ale i smrti v zimním období. Alkohol podstatně ovlivňuje i psychomotorickou a somatickou činnost, kterou zpomaluje.¹⁵

Vliv má i na rozpoznávací a ovládací schopnosti, což má forenzní význam ve vztahu k trestné činnosti. Míra ovlivnění všech těchto schopností závisí na množství vypitého alkoholu a je u každého jednotlivce individuální. Anestetické účinky alkoholu byly dříve hojně využívány v lékařství i léčitelství.¹⁶

2.3.1 Okamžité účinky

Již v malém množství lze pozorovat účinky alkoholu na rychlost reakcí a koordinaci pohybů. Vysoká koncentrace alkoholu tlumí centra pro dýchání a krevní oběh, což může mít v nejhorším případě za následek smrt. Velmi nebezpečná je proto kombinace alkoholu s jinými tlumivými látkami, např. léky na spaní. Velmi rozšířenou domněnkou je, že alkohol zlepšuje sexuální funkce, opak je však pravdou. I když alkohol uvolňuje zábrany, sexuální funkce ve své podstatě snižuje. Odstranění zábran může vést na jedné straně k veselejší a uvolněnější atmosféře ve společnosti, ale na straně druhé k vzrušeným, emocionálním projevům a agresivitě, která může vyústit v surové násilné činy.¹⁷

Mezi základní účinky alkoholu patří stav, který se nazývá opilost. Dušek a Večeřová (2010) popisuje 2 stupně opilosti. Prostou opilost a komplikovanou opilost. Stupeň opilosti závisí na množství požitého alkoholu, individuální snášenlivosti a na momentální duševní a tělesné kondici.¹⁸

- Prostá opilost (ebrieta simplex) – v počáteční fázi pociťuje jedinec euforii, uvolnění, zvýšenou aktivitu nebo naopak pocit deprese. S množstvím vypitého

---

¹⁵ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha, Grada, 2014, s. 72.

¹⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, Portál, 2014, s. 40-41.

¹⁷ KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. Praha, Grada, 2008, s. 25.

¹⁸ DUŠEK, K., VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, A. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha, Grada, 2010, s. 256.

alkoholu ubývá kritičnost a zvyšuje se sebedůvěra, patrná bývá i hovornost a chlubitost. Typické je střídání z veselé do plačtivé nebo agresivní nálady. Ovládací a rozpoznávací schopnosti jsou při prosté opilosti pouze nepodstatně sniženy. Spojení s realitou a vnímání okolí je zachováno, i když může být zúžené a nepřesné.

- Komplikovaná opilost je stupeň opilosti, pro kterou jsou typické výpadky paměti, tzv. okénka. Vedle množství a snášenlivosti alkoholu se mohou uplatňovat i další faktory, jako celkové osobnostní nastavení jedince, jeho momentální stav a zdravotní situace. Tento stupeň opilosti se vyznačuje silnějším a déletrvajícím psychickým vzrušením, agresivním jednáním a bezdůvodným napadáním okolí. V tomto stupni jsou ovládací a rozpoznávací schopnosti podstatně sniženy. S komplikovanou opilostí se lze také setkat u dětí experimentující s alkoholem.¹⁹

Tabulka č. 1: Intoxikace alkoholem ²⁰

Intoxikace	Alkohol v krvi	Projevy
mírná	do 1,5 ‰	nutkání k hovoru, později tlumení, snížená sebekritičnost a sebekontrola, snížení koncentrace
střední	1,5- 2,5 ‰	změny psychomotorického tempa, nejasnost vnímání, zpomalené myšlen, porucha kontroly a pozornosti, blábolení, zrychlený puls, únava, vyčerpanost
těžká	nad 2,5 ‰	porucha orientace, poruchy chování, hrubá porucha koordinace

Stanovení hladiny alkoholu v krvi se provádí jednak plynovou chromatografií a dále pak zkouškou z krve. Stanovení hladiny alkoholu v krvi má značný význam z hlediska soudně psychiatrického.²¹

¹⁹ SVOBODA, M., ČEŠKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy*. Praha, Portál, 2015, s. 356.

²⁰ DUŠEK, K., VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, A. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha, Grada, 2010, s. 256.

²¹ SVOBODA, M., ČEŠKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy*. Vydání třetí. Praha, Portál, 2015, s. 288.

2.3.2 Dlouhodobé účinky alkoholu

Dlouhodobé užívání alkoholu má negativní dopad zejména na gastrointestinální a kardiovaskulární systém. Poškozuje činnost jater a centrální nervový systém. Urychluje rozvoj některých nádorových onemocnění a vede k některým duševním poruchám. V těhotenství má alkohol negativní vliv na vývoj plodu.²²

Nejčastěji je s užíváním alkoholu spojováno poškození jater, které může vyústit až v jaterní cirhózu. Somatická onemocnění jsou často provázána poruchami duševního zdraví. Jedinci užívající nadměrně alkohol mohou trpět více poruchami spánku, úzkostmi a depresemi. Dlouhodobé užívání alkoholu může vést k duševním poruchám, poruchám chování a závislosti na alkoholu. Mezi další komplikace patří předčasný rozvoj demence, poruchy nálad a také riziko rozvinutí psychotického onemocnění.²³

U jedinců užívajících dlouhodobě alkohol můžeme pozorovat výkyvy nálad a podrážděnost. Tyto nálady mohou vyústit v afektivní výbušnost, která je spojena s agresí. Častá je i podezíravost a nedůvěřivost vůči okolí. Z kognitivních procesů alkohol ovlivňuje negativním způsobem zejména koncentraci, paměť a celkovou výkonnost. U jedince dochází ke zpomalení myšlení, které je méně kritické, častěji je ulpívavé a vztahovačné. Zcela chybí náhled na situaci a motivace je zúžena na získání alkoholu. Výsledkem je celkový osobnostní a sociální úpadek jedince, který se vůči svému okolí projevuje egocentricky a bezohledně.²⁴

2.3.3 Alkoholová závislost

Jak již bylo zmíněno, alkohol je psychotropní látka, na kterou vzniká při dlouhodobém užívání závislost. Nejprve se vytváří psychická závislost a v dalším stadiu závislost somatická. Tolerance na alkohol má v počátcích vzestupnou tendenci, ale postupně však klesá. Po vytvoření závislosti vzniká pevná vazba mezi drogou, alkoholem a organismem. Přerušování této vazby vede jak k tělesným, tak duševním obtížím.²⁵

---

²² VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha, Portál, 2014, s. 30-40.

²³ MILLER, G. A. *Adiktologické poradenství*. Praha, Galén, 2011, s. 37.

²⁴ DUŠEK, K., VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, A., *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha, Grada, 2010. s. 256.

²⁵ SVOBODA, M., ČEŠKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy*. Praha, Portál, 2015, s. 356.

Syndrom závislosti na alkoholu spadá do psychiatrické kompetence. U jedinců závislých na alkoholu jsou patrné symptomy, jako je silná touha požívat alkohol a neschopnost kontroly nad pitím. Při vynechání alkoholu dochází k rozvoji abstinčních příznaků. Jedinec zanedbává jiné zájmy a požívá alkohol i přes zjevné poškození organismu.²⁶

2.4 Účinky alkoholu na organismus a psychiku

Vliv alkoholu na jednotlivé fyzické ale i psychické funkce se zkoumal u zdravých osob, ale i u alkoholiků. Podle Rudolfa Jelínka, českého podnikatele a bývalého majitele dodnes známé firmy s prodejem pálenky, se v roce 1943 začala zkoumat tolerance alkoholu u občasných, mírných a těžkých pijanů. Zkoumání probíhalo tak, že se jim podával alkohol do té doby, dokud hladina alkoholu v krvi nevedla k takové koncentraci, která by už způsobila narušení určité psychické funkce. Při tom byly použity některé přístrojové nebo výkonové testy. Tyto testy byly zaměřené na koordinaci neurosvalové a mentální pohotovosti při zadání určitých úkolů. Úkoly mohly představovat například koordinaci prstů při dotyku určitého cíle. Tyto tři skupiny se značně lišily. Při koncentraci 0-0,5 promile občasní pijani vykazovali narušený výkon funkce v testě na 71,3 %, mírní pijani na 9,7 % a těžký pijani na 0,0 %. Při koncentraci 0,51-1,0 promile je v první skupině narušení výkonu úkolů 100 %, v druhé 99,8 % a třetí 69,2 %. Díky tomu bylo zjištěno, že si je nervová soustava schopna vypěstovat odolnost vůči alkoholu. Alkoholici, kteří jsou zvyklí na požití alkoholu, jsou schopni vypít třikrát větší množství oproti příležitostnému pijákovi a při tom stále dokážou vykonat zadané úkoly. Samozřejmě nám do tohoto výzkumu zasahuje vliv různých tělesných aspektů. Do těchto aspektů řadíme především rychlost spalování metabolismu a věkovou, případně fyzickou vyspělost jedince.²⁷

Poruchy spojené s psychikou alkoholika se můžou objevit při pokusu s pitím přestat. Osoba při abstinenci jedná velmi podrážděně. Dochází k velmi vážným poruchám paměti a k takzvané alkoholické demenci. Stav je doprovázený těžkou depresí, která vede často k sebevražedným sklonům. Nejznámější poruchou je třes rukou z abstinence alkoholu. Kromě tohoto stavu je osoba úzkostlivá a morálně i fyzicky slabá.²⁸

²⁶ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha, 2011, s. 236.

²⁷ NOCIAR, A. *Alkohol a osobnost*. Bratislava, 1991, s. 69-70.

²⁸ MLČOCH, Z. *Nežádoucí vedlejší účinky a rizika pití alkoholu: kocovina, změny psychiky, somatiky* [cit. 2018-01-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.zbynekmlcoch.cz/informace/texty/zdravi/nezadouci-vedlejsi-ucinky-a-rizika-piti-alkoholu-kocovina-zmeny-psychiky-somatiky>>.

Tabulka č. 2: Varovné známky alkoholu v krvi²⁹

Brzké známky	Známky dlouhodobého pití
alkohol v dechu	paměťová okénka
zarudlé oči	třes i bez požití alkoholu
zhoršená pohybová souhra	zvyšování odolnosti vůči alkoholu
bolesti hlavy při kocovině	tělesné nemoci
nejistá chůze	častější úrazy, pády, popáleniny
Ospalost	Ospalost
nezřetelná výslovnost	alkohol používán k uklidnění
oslabení zábran, agrese	hltavé a samotářské pití

Už v malém množství užití alkoholu je možné sledovat jeho účinky na rychlost reakcí nebo koordinaci pohybů. Alkohol nám dokáže utlumovat vnímání bolesti. Při vysoké koncentraci alkoholu v krvi může dojít k útlumu center pro dýchání a funkci krevního oběhu. To může vést až k otravě alkoholem nebo smrti. Při konzumaci alkoholu spolu s jinými tlumivými látkami se osoba vystavuje velkému nebezpečí.

2.5 Stav opilosti

Konzumace alkoholu vytváří příjemnou atmosféru mezi lidmi. Většina lidí zná svou hladinku a ví, kdy s pitím přestat. Nicméně se mezi námi objevují tací, kteří tuto hladinu množství alkoholu v krvi překračují i záměrně. V takovém případě dochází k morálnímu vykojení a dotyčný se tak může projevovat v dobrém stadiu ospale. V tom horším vulgárně, agresivně a tento stav může degradovat až k násilí a brutalitě. Ze začátku se nedostávají projevy opilosti, je viditelná euforie a klesá schopnost výkonů vyžadujících pozornost a soustředění. Postupem času a s přibývajícím množstvím požitého alkoholu nastává již zmiňovaný stav, kdy dojde ke ztrátě zábran. Osoba je tak více společensky otevřená. Této osobě se dostává stavu štěstí a naplnění. Právě v tomto stavu by měl každý vědět, že má přejít z alkoholických nápojů na nealkoholické nápoje nebo na nápoje s nižším obsahem alkoholu. Po požití dalšího alkoholu se přidávají jiné závažnější poruchy pozornosti a komunikace. Ztráta rovnováhy vypovídá o tom, že se osoba vymyká kontrole a poskytuje varování před možným úrazem.

²⁹ NEŠPOR, K., CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti: Jak problémům předcházet. jak je včas rozpoznat, jak je zvládat.* Praha, 1994, s. 26.

Dále dochází ke ztrátě sebekontroly, která se pak může stupňovat. Dalším stavem opilosti je spavost, následná nevolnost a zvracení. V horším případě se osoba dostává do hlubokého spánku, který přechází do bezvědomí. Při abnormálně vysoké koncentraci alkoholu v krvi dochází ke smrtelné otravě alkoholem. Takové osobě musí být vyhledána odborná pomoc. Následuje útlum mozkových center řídící dýchání a krevní oběh.³⁰

2.6 Změny orgánů organismu

Jedním z poškození je velmi vážná podvýživa těla. Alkoholik nemá chuť k jídlu z příčiny chronického zánětu sliznice, který je důsledkem nadměrného pití. Alkohol ničí játra, která jsou jedním z mnoha nejdůležitějších orgánů v těle. Játra nám slouží jako „filtr“ negativních částí. Alkohol se tak v tomto pomyslném filtru odbourává a častý přísun alkoholu jej zatěžuje. Část jaterních buněk odumírá a jsou nahrazeny vazivem. Tím vzniká tzv. cirhóza jater, která se označuje za nejčastější příčinu úmrtí alkoholiků.³¹

Osoba závislá na alkoholu často utrácí nemalou finanční částku za nákup alkoholu. Proto nezbyvá dostatek financí na kvalitní a plnohodnotnou výživu. To přispívá opět k zhoršení stavu nervového systému a jater. Hlad a podvýživa vedou k oslabení imunity organismu, tudíž dochází k častému onemocnění osoby závislé na alkoholu. Dalším projevem je zánět periferních nervů, který je projevem třasu nejčastěji v končetinách a následným zeslábnutím svalstva.³²

---

³⁰ MLČOCH, Z. *Nežádoucí vedlejší účinky a rizika pití alkoholu: kocovina, změny psychiky, somatiky*. [cit. 2018-01-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.zbynekmlcoch.cz/informace/texty/zdravi/nezadouci-vedlejsi-ucinky-a-rizika-piti-alkoholu-kocovina-zmeny-psychiky-somatiky>>.

³¹ SOUČEK, M., *Vnitřní lékařství*. Praha, Grada, 2011, s. 69-80.

³² NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti: Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat*. Praha, 1994, s. 26.

2.7 Děti, mládež a alkohol

Podle dostupných studií se české děti setkávají s alkoholem již v útlém věku. Není výjimkou, že zkušenost s alkoholem mají už i osmileté děti, kterým rodiče dovolí napít se při různých oslavách alkoholu. Přestože legální věk pro dostupnost alkoholu je věk zletilosti, tj. věk 18 let, má více než polovina dětí zkušenost s alkoholem ve 13 letech a první intoxikaci kolem 15 roku.³³

Specifika zneužívání alkoholu u dětí a mládeže:

- důsledky zneužívání alkoholu u dětí bývají závažnější než ve vyšších věkových kategoriích;
- vyšší riziko (ne)úmyslného poranění včetně sebevražd, násilných konfliktů i šikany;
- otrava alkoholem může nastat po relativně nízkých dávkách (nižší hmotnost dospívajícího, nižší tolerance a pomalejší odbourávání alkoholu);
- rychlejší rozvoj závislosti včetně dramatictějších projevů oproti dospělým;
- u dospívajících užívajících alkohol se zvyšuje riziko přechodu na jiné drogy;
- se zneužíváním alkoholu bývá u dospívajících a mladších dospělých spojena trestná činnost násilného charakteru;
- vyšší riziko sexuálně přenosných nemocí či nechtěného otěhotnění;
- riziko poškození vyvíjejících se sítí mozkových (neuronálních) buněk (např. prefrontální mozková kůra a limbický systém se dotvářejí ještě i po 20. roce života a citlivost dospívajících vůči „neurotoxickému stresu“ je tak vyšší;
- všechny uvedené body se v souhrnu projevují nižšími sociálními schopnostmi, menší adaptibilitou a zhoršeným školním prospěchem.³⁴

2.8 Shrnutí kapitoly

Alkohol je velmi rozšířen po celém světě. Konzumace alkoholu je součástí nejrůznějších kulturních akcí, jako jsou koncerty, plesy, festivaly a sportovní utkání. Mimo jiné je však součástí i běžných přátelských či rodinných setkání. Alkohol lze v současné době považovat za nedílnou součást společenského i soukromého života lidí.

³³ FISCHER, S., ŠKODA J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha, Grada, 2014, s. 38.

³⁴ MILLER, G. A. *Adiktologické poradenství*. Praha, Galén, 2011, s. 26.

Naše republika je ke konzumaci alkoholu poměrně tolerantní, alkohol je díky nižší spotřební dani oproti jiným státům cenově dostupný. Konzumace alkoholu s sebou přináší i negativní důsledky a rizika, a to nejen zdravotní, ale i společenská. Konzumace alkoholu ovlivňuje lidskou psychiku, tedy zejména vnímání a chování jedince. Počáteční stav po požití alkoholu se může přeměnit v postupnou ztrátu zábran a vyústit v nevhodné až agresivní chování. Pravidelná konzumace alkoholu může vést i k postupnému vytvoření závislosti, které má na jedince jednak zdravotní a společenské dopady, kdy v důsledku závislosti na alkoholu dochází ke ztrátě zaměstnání, rozpadu rodiny a celkovému úpadku jedince. Alkohol má svá pozitiva, ale i negativa, která by neměla být podceňována.

3 Právní úprava

Do roku 2006 byl v platnosti zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Tento zákon byl nahrazen zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.³⁵ Zákon však byl také zrušen a nahrazen stávajícím zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (dále jen zákon č. 65/2017 Sb.), který upravuje opatření k ochraně před návykovými látkami a působnost správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření podle tohoto zákona.

3.1 Zákon č. 65/2017 Sb.³⁶

- **§ 18 Zákaz vstupu pro osobu, která je zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.**

(I) Osobě, která se nachází zjevně pod vlivem alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky a je ve stavu, v kterém ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek, se zakazuje vstupovat a zdržovat se

- a) ve veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, kde by mohla způsobit sobě nebo jiné osobě škodu,
- b) v dopravním prostředku veřejné dopravy,
- c) ve veřejně přístupném prostoru budovy související s veřejnou dopravou,
- d) v přístřešku zastávky a nástupiště veřejné dopravy,
- e) ve zdravotnickém zařízení a v prostorech souvisejících s jeho provozem, pokud se nejedná o vstup a pobyt spojený s poskytováním zdravotních služeb těmto osobám,
- f) ve škole a školském zařízení,
- g) v zařízení sociálně-právní ochrany dětí, v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let, v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována

³⁵ *Zákony pro lidi: Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů* [online]. AION CS [cit. 2018-03-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379/zneni-20140901>>.

³⁶ *Zákony pro lidi: Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek* [online]. AION CS [cit. 2018-03-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65>>.

mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení,

h) na dětském hřišti a sportovišti určeném pro osoby mladší 18 let,

i) v zařízení sociálních služeb, pokud se nejedná o vstup a pobyt spojený s poskytováním sociálních služeb těmto osobám,

j) v prostoru, kde probíhá sportovní akce,

k) v prostoru budovy orgánu veřejné moci, nezdržuje-li se tam osoba v souvislosti s výkonem působnosti tohoto orgánu veřejné moci.

(2) Zjistí-li vlastník prostoru uvedeného v odstavci 1 písm. a), d) a h), provozovatel dopravního prostředku veřejné dopravy, poskytovatel zdravotních služeb, škol nebo školské zařízení, zřizovatel nebo poskytovatel služeb v zařízení, provozovně nebo v prostoru uvedeném v odstavci 1 písm. g), poskytovatel sociálních služeb, pořadatel sportovní akce nebo orgán veřejné moci porušení zákazu uvedeného v odstavci 1, je povinen osobu, která nedodržuje zákaz podle odstavce 1, vyzvat, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila. Tato osoba musí výzvy uposlechnout.

➤ **§ 19 Zákaz požívat alkoholické nápoje nebo užívat jiné návykové látky**

V paragrafu 19 je uveden zákaz požívání alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky. Osoba, vykonávající činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek, nebo ve vztahu k níž jiný právní předpis stanoví zákaz požívat alkohol nebo užívat jiné návykové látky, nesmí požívat alkoholické nápoje nebo užívat jiné návykové látky při výkonu této činnosti nebo před jejím vykonáváním, a to tak, aby zajistila, že tuto činnost nebude vykonávat pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

➤ **§ 20 orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření.**

(1) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření je povinna se podrobit osoba,

a) u které je důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek,

b) u které je důvodné podezření, že se požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky uvedla do stavu, v němž bezprostředně ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek,

c) u které je důvodné podezření, že přivodila sobě nebo jiné osobě újmu na zdraví anebo způsobila jiné osobě škodu na majetku v souvislosti s požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky,

d) která je mladší 18 let a u níž je důvodné podezření, že

1. alkoholický nápoj požila nebo jí byl v rozporu s tímto zákonem prodán nebo podán alkoholický nápoj nebo jí byla konzumace alkoholického nápoje jinak umožněna, nebo

2. jinou návykovou látku užila, nebo jí bylo užití jiné návykové látky umožněno,

e) která je ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, nebo

f) která vykonává ústavní ochranné léčení, anebo ambulantní ochranné léčení protialkoholní nebo proti-toxikomanické.

(2) V případě, že povinná osoba podle odstavce 1 orientační vyšetření odmítne nebo takové vyšetření nelze provést nebo úspěšně dokončit, provede se odborné lékařské vyšetření. Pokud odborné lékařské vyšetření dotyčný odmítne, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky.

(3) Spočívá-li orientační vyšetření na ovlivnění alkoholem v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, který splňuje podmínky stanovené jiným právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede.

(4) Za účelem stanovení krevní hladiny alkoholu nebo jiné návykové látky se pomocí specifických toxikologických metod provede toxikologické vyšetření biologického materiálu odebraného v rámci odborného lékařského vyšetření.

➤ § 21 Vyzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření

(1) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření je oprávněn v rámci své působnosti a za podmínek stanovených jinými právními předpisy příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník nebo občanský zaměstnanec Vězeňské služby, strážník obecní policie nebo osoba pověřená kontrolou podle jiného právního předpisu. Příslušník Policie České republiky a strážník obecní policie je oprávněn vyzvat osobu mladší 18 let podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření za podmínek stanovených v § 20 odst. 1 písm. d).

(2) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření je dále oprávněn za podmínek

stanovených jinými právními předpisy zaměstnavatel povinné osoby nebo ošetřující lékař povinné osoby.

(3) Má-li být odborné lékařské vyšetření provedeno ve zdravotnickém zařízení, poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnické zařízení k provedení vyšetření určí a dopravu vyšetřované osoby do zdravotnického zařízení zařídí ten, kdo tuto osobu k vyšetření podle odstavce 1 nebo 2 vyzval.

➤ § 35 Přestupky fyzických osob

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

n) ve stavu zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, v němž ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek, vstoupí na místo, na které je podle § 18 odst. 1 osobám v tomto stavu zakázáno vstupovat, nebo se na takovém místě zdržuje,

o) v rozporu s § 19

1. požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek,

2. po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek, nebo

p) v rozporu s § 20 se odmítne podrobit orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření, k nimž byla vyzvána podle § 21.

(2) Za přestupek lze uložit pokutu do

c) 20000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. n),

f) 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. o) nebo p),

(4) Za přestupek lze uložit zákaz činnosti do

b) 2 let, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. o) nebo p).

Přestupky podle odstavce 1 se zapisují do evidence přestupků vedené rejstříkem trestů.

3.2 Zákon č. 361/2000 Sb.³⁷

Jízda pod vlivem alkoholu je právně regulována v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů ve znění

---

³⁷ *Zákon pro lidi: Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů* [online]. AION CS [cit. 2018-03-13]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>>.

pozdějších předpisů. Zde je v § 5 odst. 2 stanoveno, že řidič nesmí požit alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol nebo užít jinou návykovou látku během jízdy a dále nesmí řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užítí jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užítí jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem. Dále je řidič povinen dle § 5 odst. 1 písm. f) podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem.

V paragrafu 125c odst. 1 písm. b) uvedeného zákona je pak stanoveno, že fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užítí jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užítí jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nebo řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užítím jiné návykové látky.

V paragrafu 125c odst. 1 písmena c) téhož zákona je stanoveno, že se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užítím jiné návykové látky.

Fyzická osoba se může dopustit přestupku podle § 125c odst. 1 písmena d), pokud se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

Za přestupek se uloží pokuta

a) od 25000 Kč do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c), d)

c) od 2500 Kč do 20000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b).

➤ **Zákon č. 361/2000 Sb. § 125c / 1 b) Přestupky fyzických osob: Řízení pod vlivem alkoholu (do 0,3 promile)**

Pokud osoba spáchá dopravní přestupek pod vlivem alkoholu do 0,3 ‰, není jí za něj přičítán žádný bod, který se týká bodového hodnocení řidičů. Přestupek však nelze řešit na místě udělením příkazu, ale je s osobou zahájeno správní řízení, ve kterém řidiči hrozí sankce ve výši 2 500 – 20 000 Kč. Za přestupek je k sankci udělen zákaz činnosti řízení motorového vozidla po dobu šesti měsíců až jednoho roka.³⁸

➤ **Zákon č. 361/2000 Sb. § 125c / 1 b) Přestupky fyzických osob: Řízení pod vlivem alkoholu (nad 0,3 promile)**

Pokud osoba spáchá dopravní přestupek pod vlivem alkoholu nad 0,3 ‰, je jí přičteno 7 bodů v rámci bodového systému řidičů. Spáchá tak jeden z nejzávažnějších přestupků, kterého se osoba může dopustit. S řidičem je zahájeno správní řízení, kde mu hrozí sankce 2 500 – 20 000 Kč a dále se mu udělí zákaz činnosti v řízení motorových vozidel na šest měsíců až jeden rok.³⁹

3.3 Trestní zákoník

Právní úprava zahrnující alkoholismus a problémy spojené s opilstvím je uvedena v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“)

§ 360 Opilství

(1) Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

(2) Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti.⁴⁰

Jak si zde můžeme všimnout, nejedná se zde jen o alkoholismus, ale o konzumaci všech návykových látek, tudíž se může jednat i o drogy. Pachatel, který se uvede do stavu

³⁸ 12 bodů: Řízení pod vlivem alkoholu [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.12bodu.cz/bodovany-prestupek-125c-1b-0.html>>.

³⁹ 12 bodů: Řízení pod vlivem alkoholu [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.12bodu.cz/bodovany-prestupek-125c-1b.html>>.

⁴⁰ Zakony.centrum.cz [online]. Economia, 2015 [cit. 2018-01-26]. Dostupné z WWW: <<http://zakony.centrum.cz/trestni-zakonik/>>.

nepříčetnosti, což je stav, kdy si není vědom svého chování nebo jej není schopen ovládat a v tomto stavu spáchá čin jinak trestný, bude potrestán odnětím svobody na dobu tří až deseti let. Aby tuto skutkovou podstatu pachatel naplnil, musí se uvést do stavu nepříčetnosti a konat v tomto stavu.

Pachatel se však do stavu nepříčetnosti mohl uvést ze dvou možností:

- Úmyslně – pachatel se do stavu nepříčetnosti přivedl v úmyslu spáchat trestný čin (takzvaně alkohol na kuráž)
- Nedbalostně – pachatel se do stavu nepříčetnosti uvedl z nedbalosti (z nadměrné konzumace alkoholu).

Pachatel se do stavu nepříčetnosti uvedl úmyslně, aby si dodal kuráž na provedení trestného činu např. vraždy. V takovém případě se na nepříčetnost jako okolnost vylučující trestní odpovědnost v žádném případě nepřihlíží. Ustanovení § 360 Opilství nelze použít v případě, že pachatel spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti.⁴¹ Pokud se však pachatel uvedl do stavu nepříčetnosti z nedbalosti a v tomto stavu spáchal čin jinak trestný, tak se použije ustanovení § 360 TZ.

3.4 Shrnutí kapitoly

Kriminální činnost spojená s alkoholem je rozdílná od kriminální činnosti v bdělém stavu. Kriminální činy způsobené pod vlivem alkoholu se řadí ke skutkům spáchaným pod vlivem alkoholu a jsou jinak posuzovány. Je důležité posoudit přičetnost nebo nepříčetnost pachatele, který se nachází pod vlivem alkoholu.

Alkoholová problematika je právně regulována v zákoně č. 65/2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. V § 35 uvedeného zákona uvádí přestupky fyzických osob a navazuje na jejich sankce.

V zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů ve znění pozdějších předpisů jsou v § 125c odstavce 1 písmena b), c) a d) uvedeny přestupky fyzických osob, které se nacházejí při řízení pod vlivem alkoholického nápoje anebo se odmítnou podrobit vyšetření, zda nebyly alkoholem ovlivněny.

Právní úprava zahrnující alkoholismus je uvedena v zákoně č. 40/2009 Sb., TZ.

---

⁴¹ VANTUCH, Pavel. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. Praha, C.H. Beck, 2014, s. 362.

4 Kriminalita

Pojem kriminologie jako vědní obor o kriminalitě je složen z latinského slova *crimen* (zločin) a řeckého slova *logos* (věda), tedy učení o zločinu. Je vědou empirickou a multidisciplinární, taktéž zaměřenou na kriminalitu. To znamená, že je schopna přejímat, porovnávat a integrovat poznatky z jiných vědních oborů. Zabývá se naukou o kriminalitě, jejích pachatelích, jejích obětech a její kontrole.

Kriminologie a trestně právní věda se navzájem potřebují. Trestněprávní věda se věnuje trestnímu právu ve smyslu jeho systému. V průběhu celého trestního procesu jsou shromažďované údaje, které jsou důležitým zdrojem informací, jež jsou v kriminologii dále používány. Naopak kriminologie se zabývá trestním právem především z pohledu jeho účinnosti.

Kriminalita je souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období. Vlivem kriminality vznikají negativní společenské jevy a protispolečenská jednání. Negativní společenské jevy jsou jevy, které se odchyľují od norem a hodnot společnosti, ale nejsou platným právem sankcionovány. Řadíme sem prostituci, alkoholismus apod. Protispolečenské jednání je pojem nejobsáhlejší, který v sobě zahrnuje všechny druhy kriminality. Z mnoha veřejných průzkumů vyplývá, že bezpečí je na druhém, pomyslném žebříčku hodnot⁴²

4.1 Stav, struktura a dynamika kriminality

Kriminalita ve vztahu k možnosti poznání se člení:

- zjevnou – kriminalita, která vyšla najevo;
- skrytou – kriminalita, o které se orgány činné v trestním řízení nedozvěděly;
- skutečnou – kriminalita, která zahrnuje jak skrytou, tak i skutečnou kriminalitu.

Abychom mohli kriminalitu kontrolovat, je velmi důležité poznání kriminologických faktorů. K dosažení cíle je důležitá kriminální statistika,

---

⁴² SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2009, s. 15.

ze které můžeme vycházet. Informace získané o kriminalitě mohou napomoci při řešení příčin kriminality.⁴³

4.2 Kriminalita páchaná pod vlivem alkoholu

Negativní vliv alkoholu na chování člověka ho často uvádí do stavu, že právě přítomnost alkoholu v krvi je jedním ze spouštějících mechanismů pro páchání trestné činnosti. Konzumace alkoholu se stává často specifickou příčinou pro páchání kriminality. U takzvaných tvrdých drog lze sledovat, že k páchání trestné činnosti dochází ve střízlivém stavu a jejím cílem většinou bývá získat další dávku nebo prostředky k jejímu opatření. To se u alkoholové kriminality vyskytuje výjimečně. Většina kriminality pod vlivem alkoholu v krvi je páchána právě v době intoxikace alkoholem.⁴⁴

4.3 Příčiny alkoholové kriminality

Příčiny zneužívání a závislosti na alkoholu jsou mnohočetné: genetické, biologické, psychologické a sociální potíže. Děti z rodin alkoholiků se daleko častěji stávají závislými na alkoholu a tyto sklony se udržují i v několika generacích. Také novější studie prokazují významný genetický podíl na vytvoření závislosti na alkoholu, touze po alkoholu a poruchy u jedinců z rodin alkoholiků.⁴⁵

4.3.1 Psychické vlivy

Mezi psychické faktory lze nejčastěji zařadit poruchy osobnosti. Z hlediska kriminality se jedná o poruchy, které souvisejí s rozdíly ve vztahu jedince ke společnosti a jejím normám. Dále se může jednat o jedince emocionálně nevyrovnané (emočně nestabilní porucha osobnosti). Tyto osoby tak mohou vykazovat známky agresivity, která pokud je ovlivněna alkoholem může představovat hrozbu.

---

⁴³ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 263.

⁴⁴ ETIK, K., NEUMANN, J. Alkohol a trestná činnost In *Akutní problémy kriminologie Sborník Výzkumného ústavu kriminologického GP CSSR Praha*, 1985, s. 97-105

⁴⁵ DUŠEK, K., VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ A. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha, Grada, 2010, s. 211.

Vyšší sklony ke kriminalitě má osoba, která vykazuje vyšší známky cholerického ladění. Jedinec má sklon k agresi, výbuchům hněvu a společenským excesům. Takové osoby nazýváme emocionálně labilní extroverti.⁴⁶

4.3.2 Sociální vlivy

Z velké řady sociálních faktorů je nejdůležitějším a ovlivňujícím faktorem rodina. Rodiče jedince by měli představovat názorný příklad kvalitního a spokojeného života. Bohužel ne každá rodina žije spokojený a kvalitní život plný pozitivních příkladů pro své potomky.⁴⁷

Ze sociálního hlediska rodiny je podstatné, zda rodina plní své funkce, zda je vyhovující nebo dysfunkční. Takové nevhodné prostředí má pro děti velmi často negativní následky. Špatné sociální prostředí vlivem nedostatku financí, pravidelných rozbrojů v manželství, nekvalitním stravováním dětí má pro ně často negativní následky, které vedou k páchání kriminálních činů a k předčasnému výskytu závislostí na alkoholických či návykových látek.⁴⁸

4.3.3 Biologické vlivy

Prvním z biologických faktorů je řešeno, zda se jedná o muže či ženu. Mužské pohlaví se kriminality dopouští mnohem častěji než ženské. U mužů je to zapříčiněno mužským pohlavním hormonem nazývaným se testosteron, který může vyvolávat u jedince agresi. Zatímco ženy jsou obecně účelné pro jiné vzorce chování. Další biologický faktor může být vrozená dispozice jedince. Tyto dispozice jsou dány geneticky nebo mohou vzniknout v průběhu vývoje plodu.

4.4 Shrnutí kapitoly

Mezi užíváním alkoholu a výskytem násilí, které často vede k naplnění skutkové podstaty konkrétního trestného činu, byla prokázána přímá souvislost. Alkohol je spojován zejména s násilnými trestnými činy, sexuální a majetkovou kriminalitou.

---

⁴⁶ NAKONEČNÝ, M. *Motivace chování*. Praha, Triton, 2014, s. 77.

⁴⁷ SMOLÍK, P. *Duševní a behaviorální poruchy*, Praha, Maxdorf Jessenious, 1996, s. 172.

⁴⁸ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha, Grada, 2014, s. 59-70.

I když je vliv alkoholu přítomen při páchaní trestných činů, nelze jednoznačně říci, že každá konzumace alkoholu vede k trestné činnosti. Svoji roli sehrávají biologické, osobnostní, psychické, sociální a situační faktory, které mohou být alkoholem posílněny k naplnění skutkové podstaty trestného činu. Ne každá konzumace alkoholu tedy vede k trestné činnosti. Konzumaci alkoholu je nutné považovat za riziko, které zvyšuje pravděpodobnost páchaní kriminální činnosti.

5 Statistika kriminality v Jihočeském kraji a ČR

Statistika kriminality je veřejně dostupná a uvedena na stránkách Policie České republiky. Ve statistikách je popsán stav evidovaných trestných činů, které se udály na území ČR nebo v kraji za určité období.

Statistiky zveřejněné v této práci jsou získané ze statistiky Policie České republiky a zaměřené na trestné činy, které byly spáchány pod vlivem alkoholu na území České republiky a Jihočeského kraje. Pro lepší orientaci ve statistikách jsem vytvořil tabulkový a grafový přehled vybraných trestných činů pro rok 2016 a 2017.

5.1 Statistika vybrané kriminality pod vlivem alkoholu 2016

Pro statistiku kriminality za rok 2016 byly vybrány ty trestné činy, které byly nejvíce páchané pod vlivem alkoholu a také druhy kriminality, které jsou nejvíce sledované.

Tabulka č. 3: Statistika kriminality od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016

Trestné činy (celkem)	Jihočeský kraj			Česká republika			Rozdíl Jih. K. oproti ČR
	Objasněno	Počet skutků z toho alk.	Alkohol v %	Objasněno	Počet skutků z toho alk.	Alkohol v %	
Vraždy	6	2	33,33 %	127	32	25,19 %	+8,14
Mravnostní krimi.	83	4	4,82 %	1554	91	5,86 %	-1,04
Násilné činy	799	123	15,39 %	10159	1769	17,41 %	+2,02
Krádeže vloupáním	405	2	0,49 %	6324	95	1,5 %	-1,01
Krádeže prosté	945	27	2,86 %	17580	415	2,36 %	-0,5
Majetková krimi.	1696	52	3,06 %	29061	830	2,86 %	+0,2
Hospodářská krimi.	1465	2	0,13 %	15627	75	0,47 %	-0,34
Obecná krimi.	3624	247	6,82 %	60368	3933	6,52 %	+0,3
Ostatní krimi.	1046	89	8,50 %	19594	1243	6,34 %	+0,16
Celková krimi.	6778	808	11,92 %	101773	12756	12,53 %	-0,61

Zdroj: statistiky Policie ČR

Tabulka 3 znázorňuje celkový přehled vybraných trestných činů. Dále tabulku rozdělují na dva sloupce, kde můžeme sledovat procentuální rozdíly trestných činů na území Jihočeského kraje a České republiky, které byly spáchány pod vlivem alkoholu.

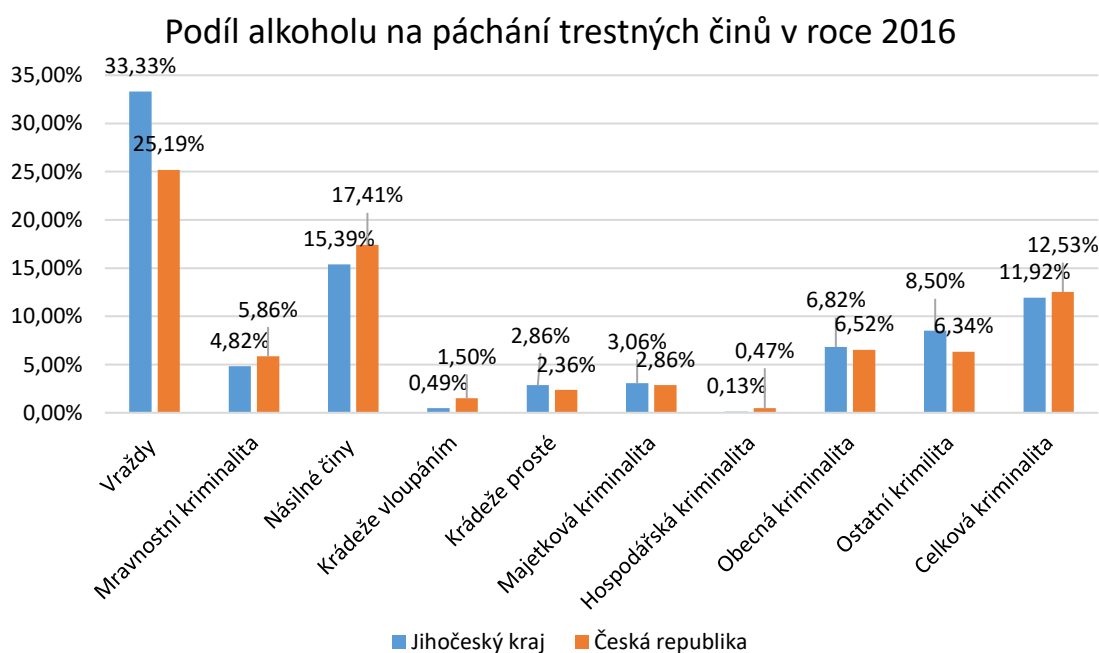
Ze statistiky vyplývá, že největší podíl v procentech má alkohol na trestný čin vraždy. V Jihočeském kraji bylo u trestného činu vraždy spácháno celkem 6 vražd a z toho byly dvě spáchány pod vlivem alkoholu. Tedy má podíl alkoholu na daný trestný

čin 33 procent. Oproti tomu v České republice bylo spácháno celkem 127 vražd, z toho jich bylo 32 objasněno pod vlivem alkoholu. Tedy podíl alkoholu na daný trestný čin v České republice činí 25 procent a v Jihočeském kraji 33 procent, tudíž je podíl alkoholu na trestný čin vraždy v Jihočeském kraji o 7 procent vyšší než v celé České republice.

Celková kriminalita se výrazně neliší. V České republice bylo celkově spácháno 101773 objasněných skutků, z toho bylo 12756 spácháno pod vlivem alkoholu. Podíl alkoholu na celkovou kriminalitu v České republice je 12,53 procent. V Jihočeském kraji bylo celkově spácháno a objasněno 8778 skutků a z toho jich 808 bylo spácháno pod vlivem alkoholu, tedy podíl činí 11,92 procent. Podíl alkoholu v Jihočeském kraji je o 0,61 procent nižší, než je tomu v celé České republice.

Graf č. 1: Podíl alkoholu na páčání trestných činů v roce 2016

Zdroj: vlastní zpracování grafu

5.2 Statistika vybrané kriminality pod vlivem alkoholu 2017

Tabulka č. 4: Statistika kriminality od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017

Trestné činy (celkem)	Jihočeský kraj			Česká republika			Rozdíl Jih. K. oproti ČR
	Objasněno	Počet skutků z toho alk.	Alkohol v %	Objasněno	Počet skutků z toho alk.	Alkohol v %	
Vraždy	4	1	25 %	138	43	31,15 %	-6,15
Mravnostní krimi.	131	6	4,58 %	1607	95	5,91 %	-1,33
Násilné činy	723	75	10,37 %	9783	1567	16,01 %	-5,64
Krádeže vloupáním	305	12	3,94 %	5714	103	1,80 %	+2,14
Krádeže prosté	981	18	1,83 %	17078	361	2,11 %	-0,28
Majetková krimi.	1560	43	2,76 %	27765	761	2,74 %	+0,02
Hospodářská krimi.	1549	2	0,13 %	14238	61	0,42 %	-0,29
Obecná krimi.	3332	179	5,37 %	58215	3505	6,02 %	-0,65
Ostatní krimi.	918	56	6,19 %	19060	1082	5,68 %	+0,44
Celková krimi.	6451	668	10,35 %	94890	11023	11,62 %	-1,27

Zdroj: statistiky Policie ČR

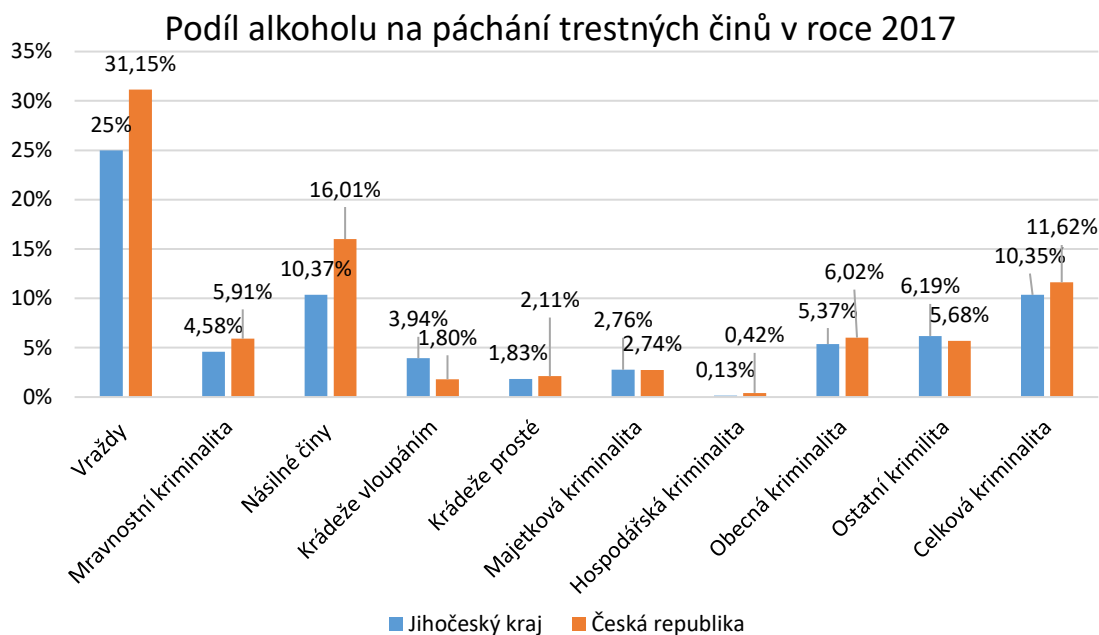
Tabulka 4 znázorňuje přehled vybraných trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu v roce 2017 v Jihočeském kraji a v celé České republice. Obdobně jako v roce 2016 vykazuje alkohol největší procentuální podíl na trestných činech vraždy, 25 % v Jihočeském kraji a 31 % na celorepublikovém průměru. Procentuální rozdíly byly zaznamenány u násilných trestných činů, kdy v Jihočeském kraji bylo pod vlivem alkoholu spácháno 10,37 % všech násilných trestných činů oproti 16 % v celé republice.

V Jihočeském kraji bylo celkově spácháno pod vlivem alkoholu 668 skutků, z toho jich bylo 6 451 objasněno. Tudíž podíl alkoholu na trestnou činnost tvoří 10,35 procent. Do statistiky byly vybrané trestné činy a kriminalita nejvíce páchaná pod vlivem alkoholu. Nejvyšší procentuální číslo pod vlivem alkoholu vykazuje v Jihočeském kraji u trestného činu vraždy, kde vzhledem k jedné vraždě pod vlivem alkoholu proti čtyřem objasněným dosahuje 25 procent.

V České republice bylo celkově spácháno 11 023 skutků pod vlivem alkoholu. Z toho bylo 94 890 objasněno pod vlivem alkoholu. Podíl alkoholu na trestnou činnost činí 11,62 procent, tedy má alkohol v Jihočeském kraji o 1,27 procenta nižší podíl na celkovou kriminalitu oproti České republice.

Podíl alkoholu na celkovou kriminalitu za rok 2017 v Jihočeském kraji i České republice oproti roku 2016 celkově klesl. V Jihočeském kraji o 1,57 procent. V České republice o 0,91 procent.

Graf č. 2: Podíl alkoholu na páčání trestných činů v roce 2017

Zdroj: vlastní zpracování grafu

5.3 Vývoj vybrané kriminality od roku 2008 po rok 2017

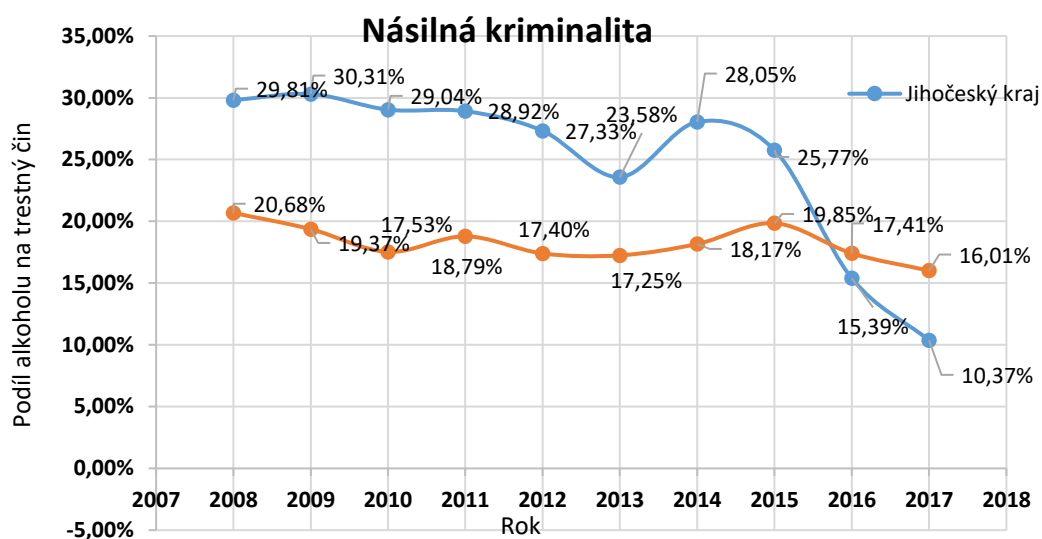
V této kapitole je rozebrán vývoj kriminality pod vlivem alkoholu v České republice a Jihočeském kraji od roku 2008 do roku 2017.

Pro lepší orientaci v dané problematice je vytvořen přehled a spočítán procentuální podíl alkoholu na dané odvětví kriminality za uplynulý rok. Můžeme tak sledovat podílové rozdíly kriminality páchané pod vlivem alkoholu na území České republiky a Jihočeského kraje. Do statistiky byly vybrány druhy kriminality, u kterých je nejvíce páchaná trestná činnost pod vlivem alkoholu. Vývoj je zaměřen na násilnou kriminalitu, které je věnována nejvyšší pozornost vzhledem k její míře škodlivosti. Dále je zaměřen na mravnostní, majetkovou a celkovou kriminalitu.

5.3.1 Násilná kriminalita

Násilná kriminalita je společností označována za nejzávažnější druh kriminality. Ohrožuje zdraví a život občanů, proto jí je věnovaná velká pozornost. Výsledkem je tak vysoká míra objasněnosti těchto činů. Agrese, která bývá potlačována ve střízlivém stavu, může stoupat při vyšší konzumaci alkoholu a může tak pravděpodobněji dojít k násilnému činu.

Graf č. 3: Celková násilná kriminalita prosinec 2008-2017

Zdroj: vlastní zpracování

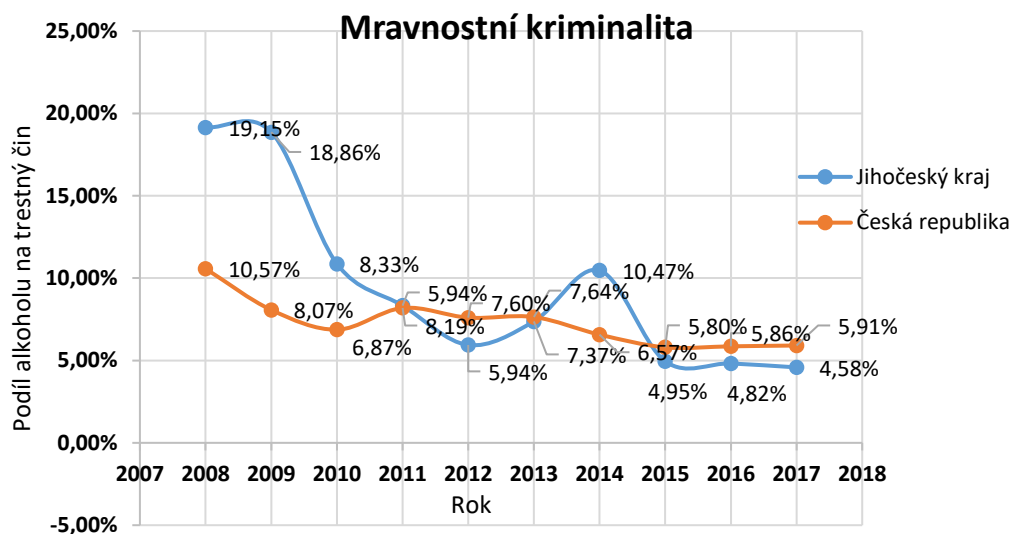
Graf 3. znázorňuje vývoj násilné kriminality pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji a celé České republice od roku 2008 do roku 2017. Do násilné kriminality řadíme tyto trestné činy: vražda (§ 140), zabití (§ 141), loupež (§ 175), násilí proti úřední osobě (§§ 323-326), úmyslné ublížení na zdraví (§ 145–146 a), rvačka (§ 158), vydírání (§ 175), nebezpečné vyhrožování (§ 353), porušování domovní svobody (§ 178) apod.

Modrá sinusoida znázorňuje Jihočeský kraj a žlutá sinusoida Českou republiku. Jak z grafu můžeme vidět, nejvyšší procentuální podíl alkoholu na násilnou kriminalitu pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji byl v roce 2009, kdy dosahoval 30,31 procent. V celé České republice tomu tak bylo v roce 2008, kde podíl dosahoval 20,68 procent. Nejnižší podíl má alkohol na násilnou kriminalitu v Jihočeském kraji v stávajícím roce 2017, kdy dosahuje 10,37 procent. V České republice se kriminalita pod vlivem alkoholu od roku 2008 do roku 2017 snížila o 4,67 procent. V Jihočeském kraji se výrazně snížila o 19,44 procent.

5.3.2 Mravnostní kriminalita

Mravnostní kriminalita je úzce spjata se sexuální kriminalitou a pohlavním pudem jedinců. Aby veřejnost tyto netolerované sexuální výlevy eliminovala, vytváří programy jako je například sexuální výchova přednášená na středních školách za účelem odstranění tabu, které nad sexem přetrvává.

Graf č. 4: Celková mravnostní kriminalita od 2008 do 2017

Zdroj: vlastní zpracování

Do mravnostní kriminality řadíme činy: znásilnění (§ 185), ostatní pohlavní úchytky (§ 358), soulož mezi příbuznými (§ 188) a podobné. Nejvyšší podíl alkoholu v Jihočeském kraji byl v roce 2008, kdy dosáhl 19,15 procent. Od té doby výrazně klesal až do roku 2012, kdy dosáhl 5,94 procent. Od roku 2012 se mírně zvýšil a v roce 2017 je podíl alkoholu o 14,57 procent menší, než v roce 2008. Celková mravnostní kriminalita se v České republice výrazně nelišila a od roku 2008 do roku 2017 klesla o necelých 6 procent.

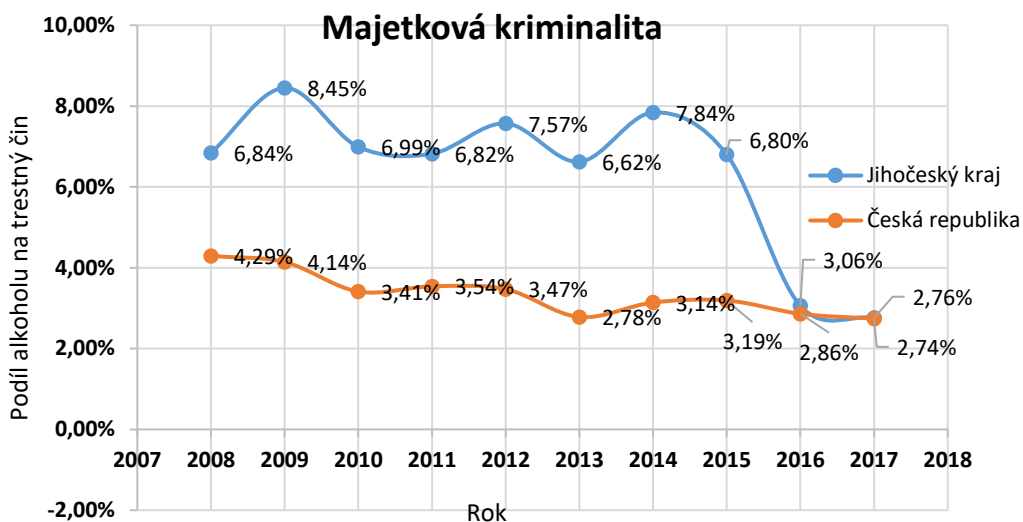
5.3.3 Majetková kriminalita

Majetková kriminalita je nejčastěji páchaná především krádežemi a představuje pro společnost značnou škodlivost a nebezpečí. Příčin vzniku majetkové kriminality je vzhledem k její nízké objasněnosti spousta. Pachatelé jsou častěji muži. Povzbuzující účinky alkoholu pachateli dodají odvalu a sebevědomí k páčání majetkových činů.

Do majetkové kriminality řadíme činy: krádež (§ 205), podvod (§ 209), zpronevěra (§ 206), neoprávněné užívání cizí věci (§ 207), zatajení věci (§ 219), poškozování cizí věci (§ 228), pytláctví a ostatní majetkové TČ (§ 304) a ostatní majetkovou kriminalitu.

Poškozování cizí věci je pod vlivem alkoholu nejčastější kriminální čin. Pachatel posílněný alkoholem často s oblibou ničí cizí předměty a dopouští se tak na věcech i trestného činu vandalství.

Graf č. 5: Celková majetková kriminalita prosinec 2008-2017

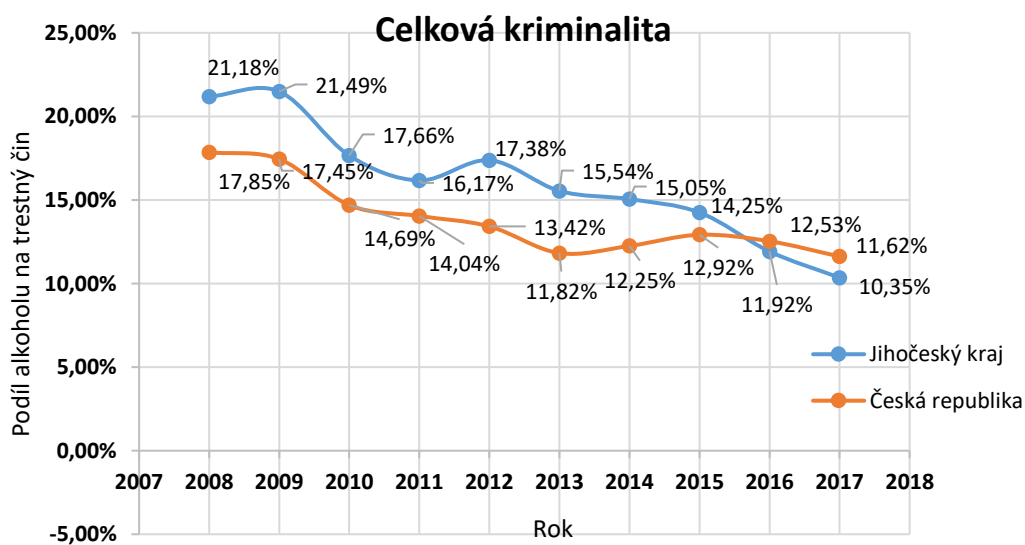

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší podíl na páčání majetkových činů má alkohol v Jihočeském kraji v roce 2009, kdy dosáhl 8,45 procent. V roce 2016 kriminalita výrazně klesla na 3,06 procenta. Majetková kriminalita pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji od roku 2008 do roka 2017 klesla o 4,08 procenta. V České republice o 1,55 procenta.

5.3.4 Celková kriminalita

Graf č. 6: Celková kriminalita za prosinec 2008-2017

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je z grafu patrné, vývojový diagram podílu alkoholu na celkovou kriminalitu v Jihočeském kraji je velmi podobný tomu celorepublikovému a oba mají klesající tendenci. Do roku 2015 byl podíl alkoholu v jižních Čechách větší než v České republice, a to téměř u všech sledovaných druhů kriminality a v poslední době se vývoj obrátil a v jižních Čechách je nižší. Od roku 2008 do roku 2017 se alkoholová kriminalita v Jihočeském kraji snížila o 10,83 procent. V České republice o 6,23 procent. Rozdíl tak činí 4,6 procenta vyššího podílu alkoholu v Jihočeském kraji oproti celé České republice.

5.4 Shrnutí výsledků

Ze statistických údajů vyplývá, že alkohol sehrává největší roli v násilné trestné činnosti. V celorepublikovém průměru dosahovaly násilné trestné činy spáchané pod vlivem alkoholu nejvyšší procentuální hranice v roce 2008, kdy bylo pod vlivem alkoholu spácháno 20,68 procent všech násilných trestných činů. V Jihočeském kraji dosahoval nejvyšší procentuální podíl alkoholu na násilnou kriminalitu v roce 2009, kde dosahoval 30,31 procent. I v ostatních letech se Jihočeský kraj pohybuje nad celorepublikovým průměrem, kromě posledních dvou roků, kdy došlo k poklesu násilných trestných činů pod celorepublikovou úroveň.

Nejvíce mravnostních deliktů bylo spácháno v roce 2008 a to jak v Jihočeském kraji, tak i v celé České republice. V následujících letech má tento druh kriminality ve spojitosti s alkoholem klesající tendenci. V současnosti se pohybuje na úrovni 6 procent. V celorepublikovém průměru má alkohol podíl na sledované mravnostní kriminalitě o procento více než v Jihočeském kraji.

Jihočeský procentuální podíl alkoholu na majetkových trestných činech se pohyboval kolem 7 procent. Klesající tendence majetkové kriminality je patrná až v posledních dvou letech, kdy se pohybuje v celorepublikovém průměru kolem hranice 3 procent. Tento klesající trend má i majetková kriminalita v České republice, která byla ve sledovaných letech pod jihočeským průměrem.

Z celkového pohledu je procentuální podíl alkoholu na kriminalitě v Jihočeském kraji podobný celorepublikovému průměru a má klesající tendenci. V současné době se alkohol podílí na 11 až 12 procentech všech objasněných trestných činů. V posledních dvou letech se alkoholová kriminalita v Jihočeském kraji pohybuje pod celorepublikovým průměrem.

Ze statistik vyplývá, že podíl alkoholu na trestnou činnost vykazuje vyšší procenta v Jihočeském kraji oproti České republice, a to u téměř všech sledovaných druhů kriminality.

Za poslední roky však dochází k poklesu alkoholové kriminality na straně obou zkoumaných subjektů. Může tomu tak být díky menší konzumaci alkoholu, vlivem nárůstu dostupnosti jiných návykových látek.

6 Dotazníkové šetření

Jako průzkumný nástroj byl použit dotazník, který tvořilo 15 otázek. Dotazník je definován jako standardizovaný soubor otázek, jež je předem připraven na určitém formuláři. Jedná se o nejrozšířenější a nejpoblárnější techniku sociologického výzkumu.⁴⁹

Otázky v dotazníku byly uzavřené i otevřené. U některých otázek měli respondenti na výběr z několika možností, eventuálně mohli doplnit vlastní odpověď, pokud by nabízené varianty byly nedostačující.

6.1 Charakteristika průzkumného vzorku

Pro výzkum bylo nutné nejprve vymežit průzkumný soubor. V případě tohoto průzkumu tvořily základní soubor osoby, které docházejí do AT ambulance při nemocnici České Budějovice z důvodů problému s užíváním alkoholu. Dotazník tam byl mnou osobně distribuován a zde byli jednotliví respondenti při příchodu požádáni personálem ordinace o jeho vyplnění. V období měsíce října 2017 až měsíce února 2018 bylo distribuováno 200 dotazníků. Navrátilo se 118 dotazníků, z toho 20 dotazníků bylo vyřazeno pro neúplné vyplnění. Do průzkumu bylo zařazeno 98 vyplněných dotazníků. Návratnost dotazníků tedy byla 49 %. Výzkumný soubor nelze vzhledem k distribuci považovat za reprezentativní, protože výzkumu se mohli zúčastnit pouze respondenti, kteří v uvedeném období navštívili AT ambulanci.

6.2 Statistické zpracování dat

Data získaná z dotazníkového šetření byla zpracována pomocí programu Microsoft Excel. Vložením dat do programu byla vytvořena datová tabulka a na základě vložených statistických údajů vygenerovaná grafová šablona.

---

⁴⁹ HENDL, J. *Přehled statistických metod: analýza a meta-analýza dat*. Portál, 2012, s. 25.

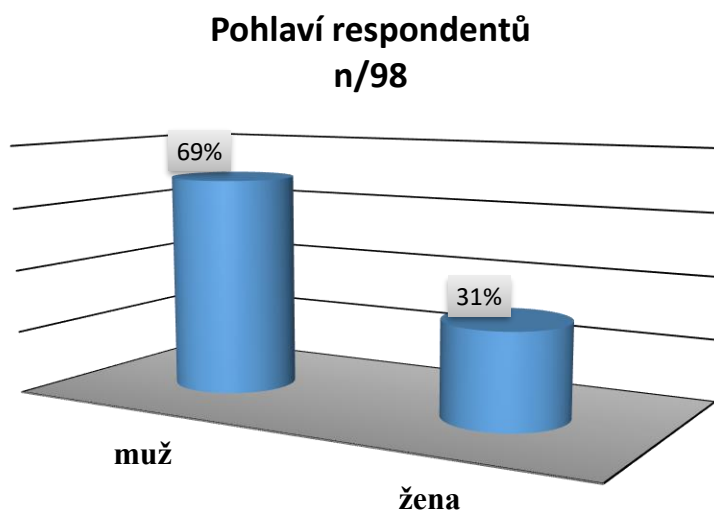
6.3 Interpretace výsledků průzkumu

Tato kapitola je zaměřena na interpretaci získaných výsledků dotazníkového šetření. První část je věnována výsledkům deskriptivní statistiky dat získaných z dotazníkového šetření.

Položka č 1: Uveďte, prosím, Vaše pohlaví.

Položka 1 zjišťovala strukturu respondentů podle pohlaví. Průzkumu se zúčastnilo 68 mužů a 30 žen. Procentuální zastoupení znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7: Pohlaví respondentů

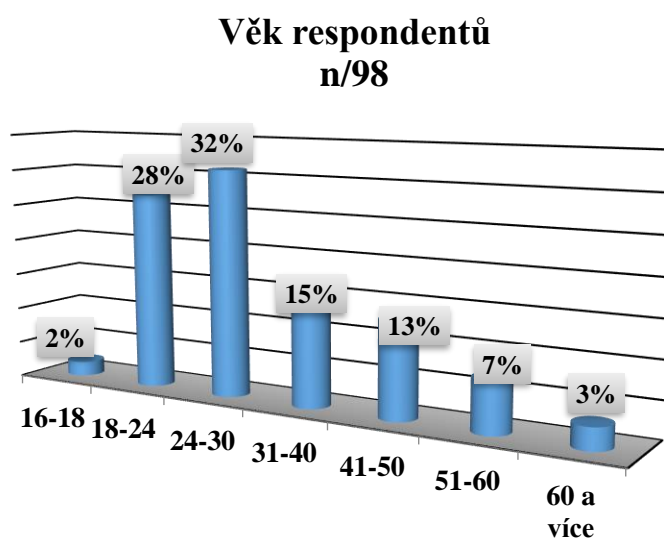

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 2: Jaký je Váš věk?

Na strukturu respondentů podle jejich věku, se zaměřovala položka 2. Z grafu č. 8 vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věkové skupině 24-30 let a to 31 dotázaných, další početnou skupinu (27), tvořili respondenti ve věkovém rozmezí 18 až 24 let. Celkem 15 respondentů uvedlo věk 31-40 let. Věková skupina 41-50 let byla zastoupena pouze 13 respondenty a ve skupině 51-60 let bylo 7 dotázaných. Nejméně respondentů bylo ve věkové skupině 16-18 let (2) a 60 let a více (3). Zastoupení jednotlivých věkových skupin v reálných číslech znázorňuje graf č. 8.

Graf č. 8: Věk respondentů

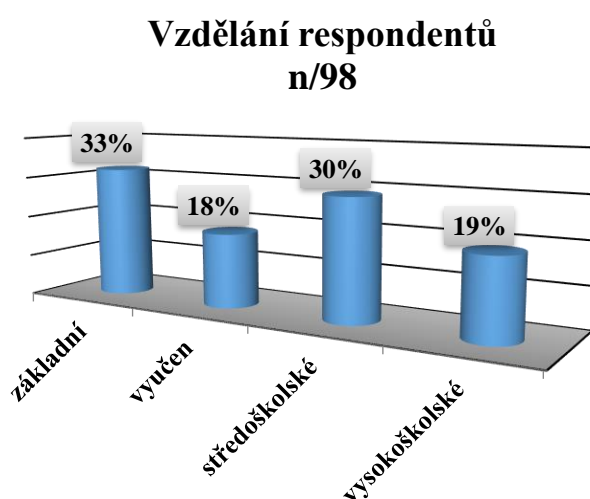

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Položka 3 zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných. Z grafu č. 7 vyplývá, že nejpočetnější skupiny tvořili respondenti se základním vzděláním (32), a respondenti se vzděláním středoškolským (29). Vysokoškolské vzdělání uvedlo 19 dotázaných a vyučení 18. Zastoupení respondentů podle vzdělání je v reálných číslech znázorněno v grafu č. 9.

Graf č. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

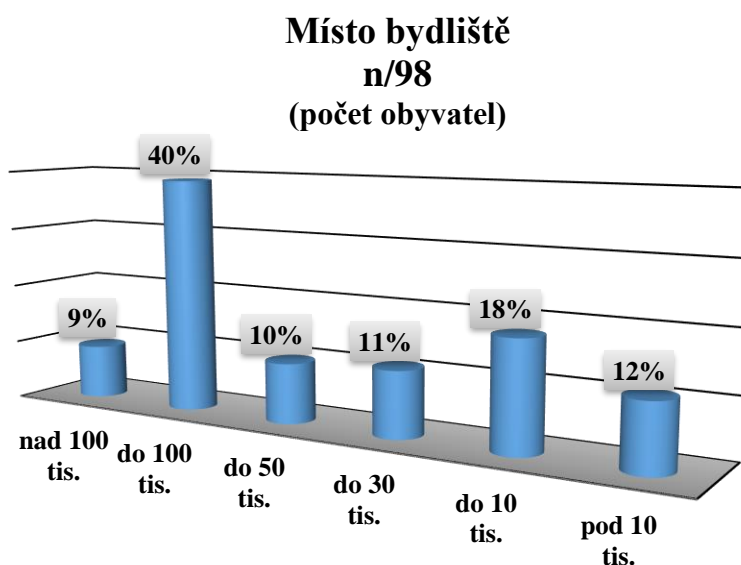

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 4: V současnosti žijete?

Položka 4 zjišťovala bydliště respondentů podle počtu obyvatel. Největší počet respondentů (39), uvedlo místo bydliště do 100 tisíc obyvatel. Nad 100 tisíc obyvatel žije pouze 9 z dotázaných. 10 respondentů žije v místě do 50 tisíc obyvatel. Relativně početnou skupinu tvořili respondenti žijící v místě do 10 tisíc obyvatel. Po 11 respondentech žije v místech do 30 tisíc obyvatel a pod 10 tisíc obyvatel. Strukturu průzkumného vzorku podle typu bydliště znázorňuje graf č. 10.

Graf č. 10: Bydliště respondentů podle počtu obyvatel

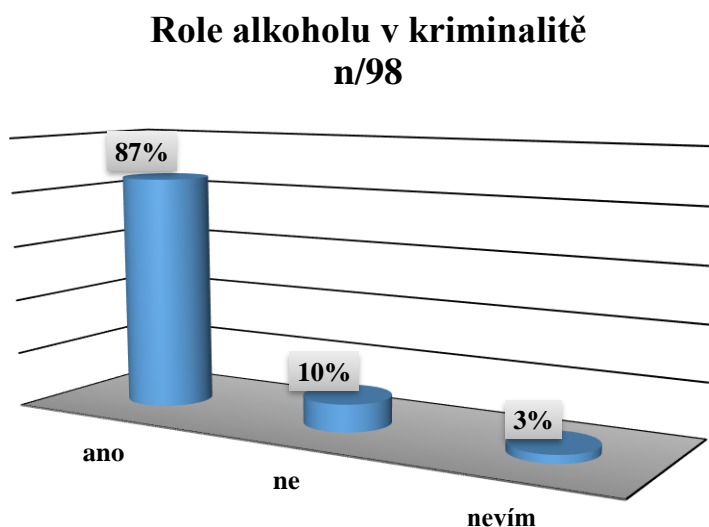

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 5: Myslíte si, že alkohol sehrává podstatnou roli v kriminalitě?

Položka 5 se zaměřovala na názor respondentů na vliv alkoholu při páčání kriminální činnosti. Většina respondentů (85) se domnívá, že v páčání kriminality sehrává alkohol podstatnou roli. 10 respondentů si nemyslí, že alkohol sehrává podstatnou roli v páčání trestné činnosti a 5 respondentů uvedlo, že neví. Strukturu respondentů znázorňuje v reálných číslech graf č. 11.

Graf č. 11: Role alkoholu v kriminalitě

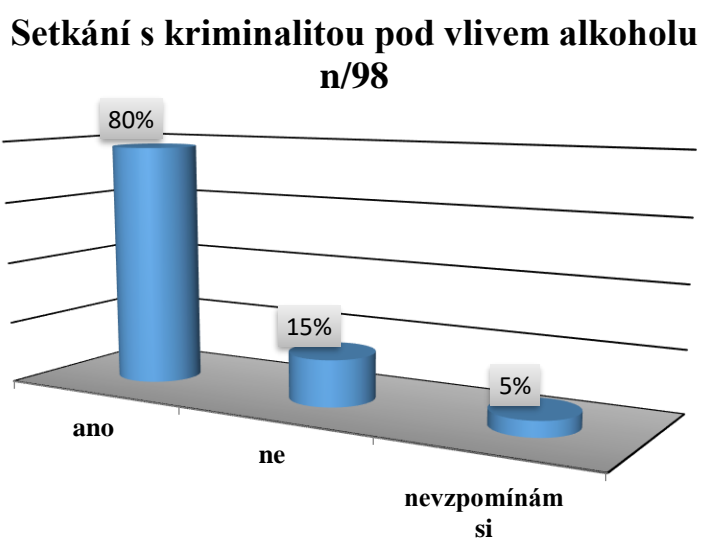

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 6: Setkal/a jste se někdy s kriminalitou pod vlivem alkoholu?

Položka 6 zjišťovala, zda se respondenti setkali s kriminalitou pod vlivem alkoholu. Jak je patrné z grafu č. 10, většina respondentů (78) se kriminalitou pod vlivem alkoholu setkala. Menší část respondentů (15) uvedlo, že se dosud s kriminalitou pod vlivem alkoholu neseťkalo a 5 z dotázaných si nevzpomíná. Strukturu respondentů znázorňuje v reálných číslech graf č. 12.

Graf č. 12: Setkání respondentů s kriminalitou pod vlivem alkoholu

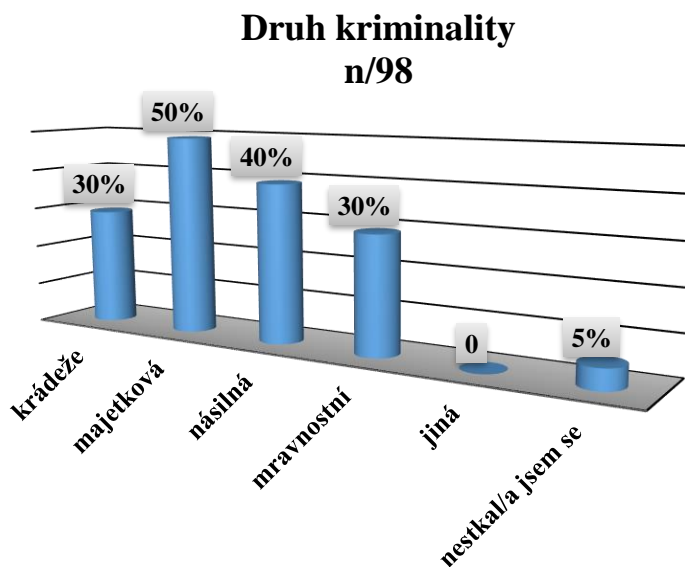

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 7: O jakou kriminalitu pod vlivem alkoholu se jednalo? (lze zvolit více odpovědí)

Položka 7 zjišťovala, o jaký druh kriminality, se kterým se respondenti setkali, se jednalo. Respondenti mohli volit více odpovědí, a pokud by nevybrali z nabízených možností, mohli doplnit odpověď vlastní. Této možnosti nevyužil žádný z respondentů. Z nabízených možností nejvíce respondenti označili majetkovou kriminalitu (49), která zahrnuje vandalství a ničení věcí. Následovala násilná kriminalita (39), která zahrnuje rvačky, vydírání a vyhrožování. S krádežemi se setkalo 29 dotázaných, stejně jako s mravnostní kriminalitou (29). Počet jednotlivých odpovědí znázorňuje v reálných číslech graf č. 13.

Graf č. 13: Druh kriminality, se kterou se respondenti setkali

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 8: Myslíte si, že je alkoholová kriminalita společenským problémem, kterému by měla být věnována vyšší pozornost?

Položka 8 zjišťovala názor respondentů, zda alkoholovou kriminalitu považují za společenský problém, kterému je potřeba věnovat větší pozornost. Většina dotázaných (69) se domnívá, že by se této problematice mělo věnovat více pozornosti a považuje ji za společenský problém. Za problém alkoholovou kriminalitu nepovažuje 15 respondentů a 14 respondentů uvedlo odpověď nevím. Strukturu jednotlivých odpovědí znázorňuje graf č. 14.

Graf č. 14: Míra pozornosti problematice alkoholové kriminality

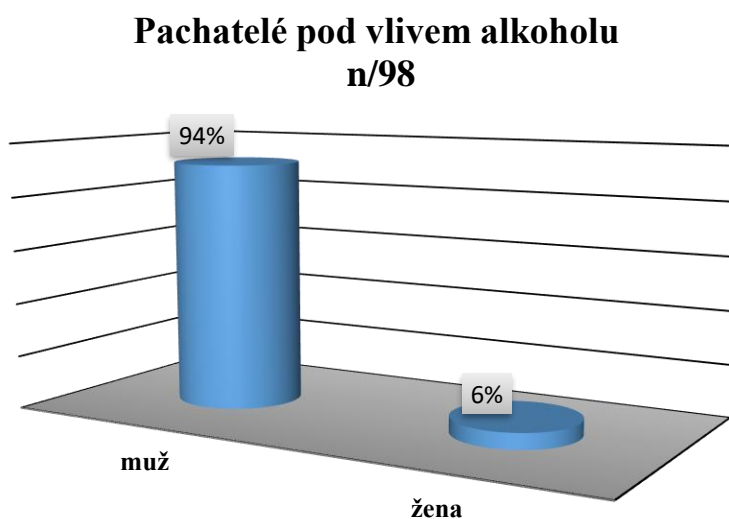

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 9: Kdo podle vás páchá kriminalitu pod vlivem alkoholu častěji?

Položka 9 se zaměřovala na názor respondentů, kdo je pachatelem kriminality pod vlivem alkoholu častěji, zda více muži či ženy. Naprostá většina respondentů (92) odpovědělo, že muži. Pouze 6 respondentů se domnívá, že jsou to ženy. Z těchto 6 se jednalo ve dvou případech o ženy, které uvedly, že ženy páchají kriminalitu pod vlivem alkoholu častěji. Struktura respondentů je znázorněna v reálných číslech v grafu č. 15.

Graf č. 15: Pachatelé alkoholové kriminality podle pohlaví

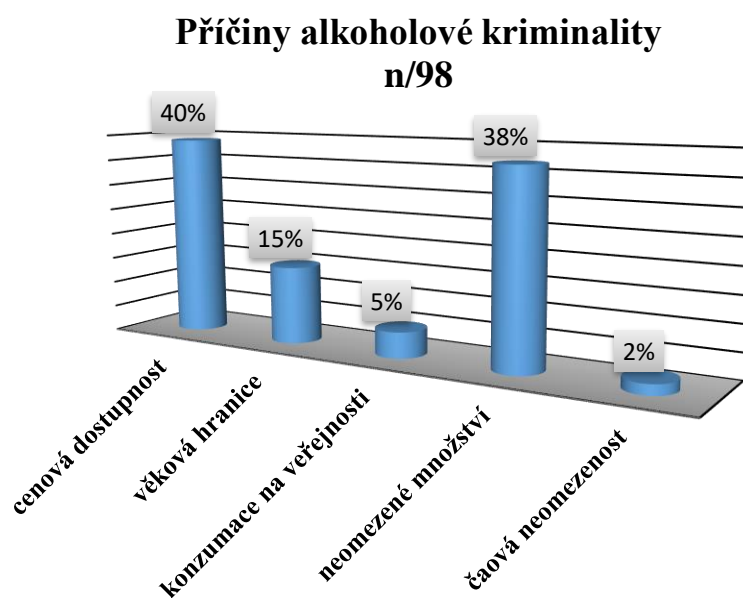

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 10: Co si myslíte, že je příčinou alkoholové kriminality?

Na to, co považují respondenti za možnou příčinu alkoholové kriminality, se zaměřovala položka 10. Velká většina dotázaných se domnívá, že je to cenová dostupnost alkoholu (39) a dále pak možnost nákupu neomezeného množství (37). Menší část (15) respondentů se domnívá, že příčinou je nízká věková hranice pro prodej a konzumaci alkoholu. 5 respondentů uvedlo jako možnou příčinu možnost konzumace alkoholu na veřejnosti a pouze 2 respondenti časovou neomezenost konzumace alkoholu. Struktura respondentů podle odpovědí je znázorněna v reálných číslech v grafu č. 16.

Graf č. 16: Příčiny alkoholové kriminality

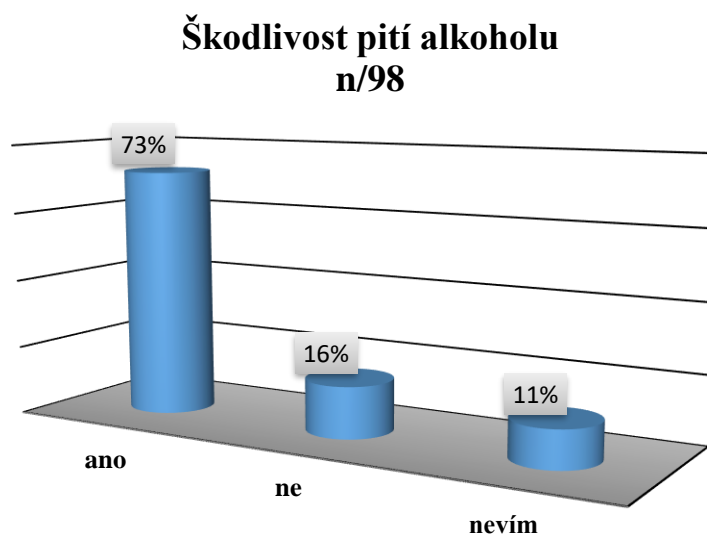
Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 11: Považujete pití alkoholu za škodlivé?

Zda považují pití alkoholu respondenti za škodlivé, zjišťovala položka 11. Většina dotázaných (72) považuje pití alkoholu za škodlivé. 15 respondentů uvedlo, že nikoliv. Zajímavé je, že se jednalo v polovině (6) případů o ženy. Ostatní respondenti (11) uvedli, že neví, zda je pití alkoholu škodlivé. Struktura respondentů podle odpovědí je znázorněna v reálných číslech v grafu č. 17.

Graf č. 17: Škodlivost pití alkoholu

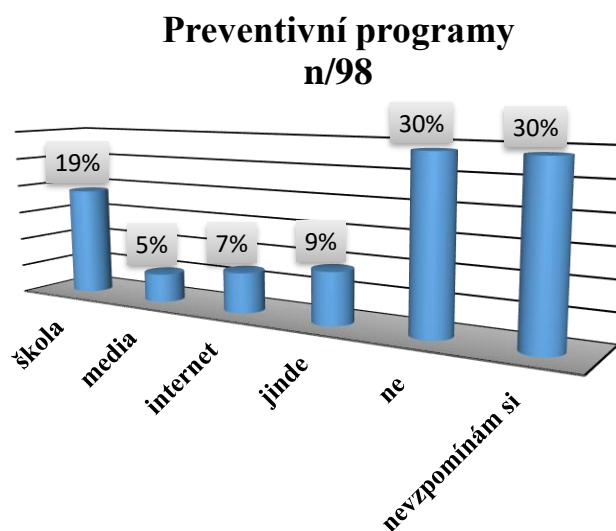

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 12: Setkal jste se někdy, někde s preventivními programy zaměřenými na škodlivost užívání alkoholu?

Zda se respondenti setkali ve svém životě s preventivními programy zaměřenými na škodlivost užívání alkoholu, zjišťovala položka 12. Dvě početné skupiny respondentů, po 29 dotázaných uvedli, že nikoli či že si nevzpomínají. 19 respondentů uvedlo, že se s preventivním programem setkala ve škole. 5 dotázaných volilo odpověď media, 7 uvedlo, že na internetu. Ostatní (9) volili odpověď jinde. Struktura respondentů podle odpovědí je znázorněna v reálných číslech v grafu č. 18.

Graf č. 18: Preventivní programy zaměřené na škodlivé užívání alkoholu

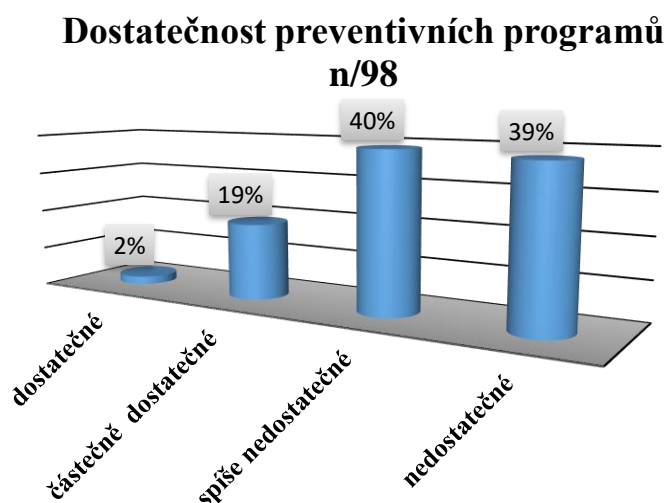

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 13: Považujete současné preventivní programy zaměřené na škodlivé užívání alkoholu za dostatečné?

V položce 13 se měli respondenti zhodnotit dostatečnost preventivních programů zaměřených na škodlivé užívání alkoholu. Většina respondentů hodnotila stávající preventivní programy zaměřené na problematiku škodlivého užívání alkoholu jako spíše nedostatečné (39) nebo úplně nedostatečné (38). Celkem 19 z dotázaných je hodnotilo jako částečně dostatečné a pouze 2 respondenti je považují za dostatečné, viz graf č. 19.

Graf č. 19: Dostatečnost preventivních programů

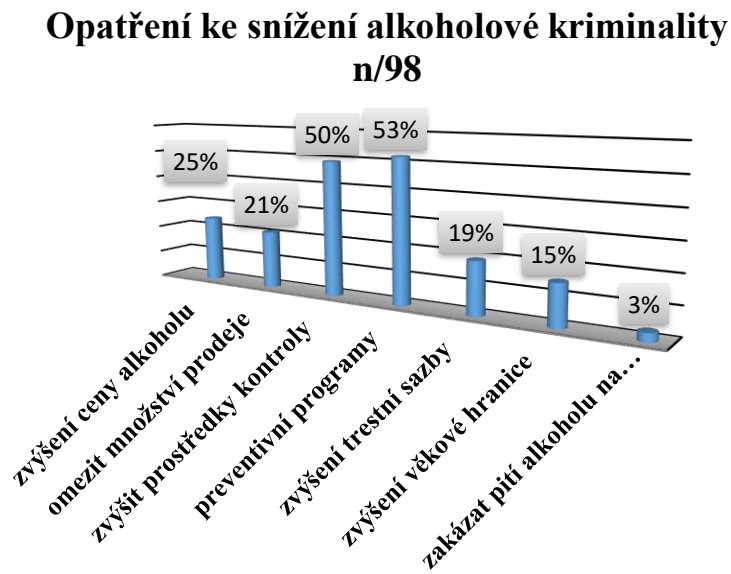

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 14: Jaké opatření byste navrhoval/a ke snížení kriminality pod vlivem alkoholu? (lze vybrat více odpovědí)

Položka 14 zjišťovala, jaká opatření ke snížení alkoholové kriminality by respondenti navrhovali. Respondenti měli možnost zvolit více odpovědí. Nejčastěji volili respondenti odpověď preventivní programy ve školách (52), za další vhodné opatření ke snížení alkoholové kriminality považují respondenti zvýšení prostředků pro kontrolu kriminality (49). Zvýšení ceny alkoholu uvedlo 25 respondentů. Omezení množství prodeje alkoholických nápojů volilo 21 dotázaných a zvýšení trestní sazby pro delikty pod vlivem alkoholu 19. Pouze 15 dotázaných považuje za vhodné opatření zvýšení věkové hranice na 21 let a 3 respondenti označili možnost zákazu pití alkoholu na veřejnosti, viz graf č. 20.

Graf č. 20: Opatření ke snížení alkoholové kriminality

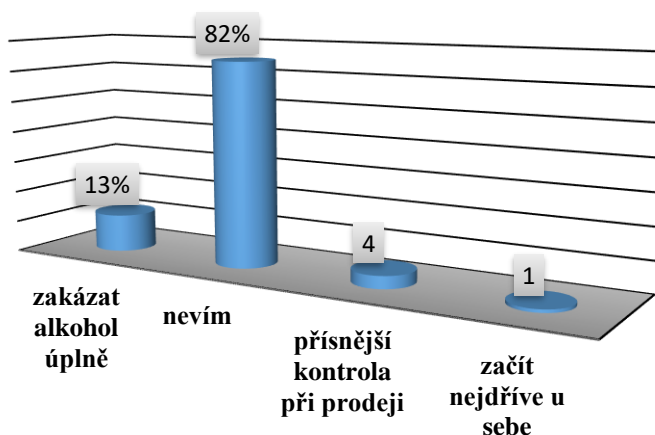
Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 15: Napadá vás nějaké jiné preventivní opatření? Pokud ano, vypište:

V poslední položce 15 měli respondenti uvést další možná preventivní opatření. V této položce, mohli respondenti uvést pouze dvě odpovědi a to nevím (81) dotázaných anebo se v odpovědi rozepsat. Celkem 17 respondentů se v odpovědi rozepsalo. Z dotázaných respondentů (12) napsalo, že by chtěli zakázat alkohol úplně. Čtyři respondenti se přiklání k přísnější kontrole při prodeji alkoholických nápojů a poslední respondent zodpověděl otázku velice originálně. Aby každý začal u sebe (1), viz graf č. 21.

Graf č. 21: Návrhy respondentů na opatření ke snížení alkoholové kriminality

Návrhy respondentů ke snížení alkoholové kriminality n/98

Zdroj: vlastní zpracování

6.4 Shrnutí kapitoly

Součástí této práce je i dotazníkové šetření mezi návštěvníky AT ambulance, které bylo zaměřené na problematiku alkoholu a s ním spojenou kriminalitu. Účastníci tohoto šetření byli zastoupeni převážně muži, a to v téměř 70 procentech. Nejmladšímu respondentovi bylo v době šetření 17 let a nejstaršímu 69. Největší část respondentů byla ve věku od 18 do 30 let. Naprostá většina respondentů, která se kdy ve svém životě setkala s kriminalitou pod vlivem alkoholu, se domnívá, že alkohol sehrává při páchání trestné činnosti podstatnou roli.

Dotazovaní respondenti se ve většině případů setkali s násilnou a majetkovou kriminalitou. Většina respondentů se domnívá, že problematice alkoholu a s ním spojené kriminality není ze strany společnosti věnována dostatečná pozornost a stejně tak považují za nedostatečná i preventivní opatření v této oblasti. Velká část respondentů ve svém životě ani žádná preventivní opatření či programy nezaznamenala, i když je považují spolu s vyšší kontrolou kriminality za nejvhodnější opatření ke snížení počtu kriminálních činů pod vlivem alkoholu. Jako možnou příčinu alkoholové kriminality vidí respondenti cenovou dostupnost a možnost nákupu neomezeného množství alkoholu.

7 Navrhovaná opatření

Společnost ve svém neustálém vývoji reaguje na aktuální problémy a je tedy pravděpodobné, že i současné normy regulující alkohol a s ním spojené přečiny se budou měnit s vývojem společnosti. Jistě se můžeme inspirovat v legislativních úpravách jiných států, kde se lze setkat s mnohem přísnějšími licenčními zákony. Věková hranice pro podávání alkoholu je 21 let a věk konzumentů je daleko přísněji kontrolován. Stejně tak jsou přísnější postihy pro provozovatele, kteří podají alkohol mladistvým či zpřísnění prodeje alkoholu v určitých hodinách. Je otázkou, zda by byly náhlé změny legislativy proveditelné a zda by se setkaly s pochopením a pozitivními reakcemi občanů.

Naše společnost je ke konzumaci alkoholu poměrně benevolentní a domnívám se, že část společnosti si není vědoma škodlivosti alkoholu, kterou s sebou jeho konzumace z hlediska poškozování zdraví a kriminality přináší. Větší trestněprávní regulace či zpřísnování trestů za trestné činy spáchané pod vlivem alkoholu by dle mého názoru nepřinesly takový efekt. Jakákoli právní úprava může být jen velmi obtížně účinná, pokud většinová společnost nepovažuje konzumaci alkoholu za problém. Dramatické právní úpravy by proto s největší pravděpodobností nepřinesly očekávaný účinek.

Domnívám se, že pozornost by měla být zaměřena zejména na preventivní opatření, ať už v podobě preventivních programů na školách nebo kampaní zaměřených na rizika spojená s užíváním alkoholu. Vhodné by bylo i omezení reklamy na alkohol, kde je právní úprava poměrně tolerantní ve srovnání s např. tabákovým průmyslem. Otázkou může být i cenová dostupnost alkoholu, jehož výroba je poměrně laciná, a i když je na jeho produkci uvaleno značné daňové zatížení, jedná se o cenově dostupnou a tolerovanou drogu.

Závěr

Alkohol je velmi rozšířen po celém světě. Konzumace alkoholu je součástí nejrůznějších kulturních akcí, jako jsou koncerty, plesy, festivaly a sportovní utkání. Mimo jiné je jeho podávání součástí i běžných přátelských či rodinných setkání. Alkohol lze v současné době považovat za nedílnou součást společenského i soukromého života lidí.

Ovšem škodlivé nadužívání alkoholických nápojů a s ním související trestná činnost je v současné době velmi diskutované téma zejména v souvislosti požití alkoholu a jiných návykových látek před či během jízdy dopravním prostředkem.

Dopravní nehody způsobené řidičem, který požil před jízdou nějakou návykovou látku, mívají často tragické následky. Nezanedbatelný podíl má alkohol i v jiných oblastech kriminality. Jedná se především o násilné, majetkové a obecně nebezpečné trestné činy, které zásadním způsobem zasahují do práv a svobod občanů a při nichž dochází k újmám na majetku, zdraví ale bohužel i na životech. I když v posledních deseti letech došlo k celkovému snížení podílu alkoholu na celkové kriminalitě, nedochází ke snížení podílu alkoholu na jednotlivých trestných činech, a to zejména na násilné trestné činnosti. Jak je patrné, ze statistických údajů vyplývá, že alkohol sehrává největší roli v násilné trestné činnosti a ve skoro jedné čtvrtině případů vraždy.

Přestože má podíl alkoholu na kriminalitě klesající tendenci, stále sehrává zásadní roli nejen ve velkém procentu trestných činů, ale také negativně ovlivňuje zdraví osob, které ho užívají. Přístup společnosti k alkoholu se postupně vyvíjel a z rituálního nástroje se postupně stal prostředek k uvolnění a zábavě, ale i k úniku z rutiny každodenního života. Současně se ovšem objevily i negativní stránky alkoholu, jako je závislost, kriminalita a nevhodné chování. Společnost na tyto problémy reagovala vytvořením norem, regulací a postihy. V historickém kontextu je patrné, že problémy, které s sebou alkohol přináší nelze řešit pouhými zákazy a regulací.

Konzumace alkoholu bude jistě ještě po dlouhou dobu součástí naší kultury a bude s sebou přinášet i negativní následky. Z historie je zřejmé, že jakákoliv drastická represivní opatření přinesla pouze opačný účinek a odpor. Lidé, kteří sami nemají problém s nadužíváním alkoholu či se ve svém životě nesetkali s trestnou činností pod vlivem alkoholu, nemají většinou potřebu se touto problematikou zabývat. Pokud se však dostanou do kontaktu s tímto problémem, jsou často překvapeni jeho závažností a jeho nebezpečností. Domnívám se tedy, že než zavádění nových či přísnějších represivních opatření, by bylo vhodnější zaměřit se zejména na preventivní opatření,

ať už v podobě resortních preventivních programů na školách nebo kampaní zaměřených na rizika spojená s užíváním alkoholu.

Cíle, které jsem si při zpracování tématu bakalářské práce stanovil a na které jsem se zaměřil, byly dle mého názoru splněny.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou : Fakta, 1998. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.
2. DUŠEK, K., PROCHÁZKOVÁ, A. *Diagnostika a terapie duševních poruch: 2., přepracované vydání*. Praha : Grada Publishing a.s., 2015. 646 s. ISBN 9788024798547.
3. DUŠEK, K., VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, A. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha : Grada, 2011. 632 s. ISBN 978-80-247-1620-6.
4. *Dvanáct kroků a dvanáct tradic*. New York, NY : Alcoholics Anonymous World Services, Inc., 2000. 184 s. ISBN 1-893007-04-9.
5. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. A aktualiz. vyd. Praha : Grada, 2009. 232 s. ISBN 9788024750460.
6. HENDL, J. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Páté, rozšířené vydání. Praha : Portál, 2015. 584 s. ISBN 978-80-262-0981-2.
7. JEDLIČKA, R. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha : Grada Publishing, 2015. 544 s. ISBN 978-80-247-5447-5.
8. KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. Praha : Grada, Psyché. 2008. 392 s. ISBN 978-80-247-1411-0.
9. KRATOCHVÍL, M. *Organická chemie jinak*. Brno : Tribun EU, Knihovnicka.cz. 2009. 365 s. ISBN 978-80-7399-675-8.
10. MACHOVÁ, J., KUBÁTOVÁ D. *Výchova ke zdraví*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015. 312 s. ISBN 978-80-247-5351-5.
11. MILLER, G. A. *Adiktologické poradenství*. Přeložil Jiří BAREŠ. Praha : Galén, 2011. 461 s. ISBN 978-80-7262-765-3.
12. NAKONEČNÝ, M. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. Praha : Triton, 2014. 599 s. ISBN 978-80-7387-830-6.
13. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Vyd. 4., aktualiz. Praha : Portál, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7367-908-8.
14. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: [současné poznatky a perspektivy léčby]*. 3., aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2007. 256 s. ISBN 978-80-7367-267-6.

15. NOCIAR, A. *Alkohol a osobnost'*. Bratislava : Vydavateľstvo slovenskej akadémie vied, 1991. 364 s. ISBN 80-224-028-8.
16. OTOVÁ, B., MIHALOVÁ, R. *Základy biologie a genetiky člověka*. Praha : Karolinum, 2012. 327 s. ISBN 9788024621098.
17. SMOLÍK, P. *Duševní a behaviorální poruchy: průvodce klasifikací, nástin nozologie, diagnostika*. Praha : Maxdorf, 1996. 504 s. ISBN 80-85800-33-0.
18. SOUČEK, M. *Vnitřní lékařství*. Praha : Grada, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-2110-1.
19. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
20. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2014. 132 s. ISBN 978-80-87472-76-7
21. SVOBODA, M., ČEŠKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy*. Vydání třetí. Praha : Portál, 2015. 320 s. ISBN 978-80-262-0976-8.
22. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie: Jak studovat zločin*. Grada Publishing a.s., 2010, 216 s. ISBN 9788024769455.
23. VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2014. 816 s. ISBN 978-80-262-0696-5.
24. VANTUCH, P. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. Praha : C. H. Beck, 2014. 1072 s. ISBN 978-80-7400-457-5.

Elektronické zdroje

1. BURKART, J. *Pij s rozumem: Co je to alkohol* [online]. 2016 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z WWW: <<http://pijsrozumem.cz/o-alkoholu-co-je-to-alkohol/>>.
2. MLČOCH, Z. *Nežádoucí vedlejší účinky a rizika pití alkoholu: kocovina, změny psychiky, somatiky*. [cit. 2018-01-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.zbynekmlcoch.cz/informace/texty/zdravi/nezadouci-vedlejsi-ucinky-a-rizika-piti-alkoholu-kocovina-zmeny-psychiky-somatiky>>.
3. *Policie ČR: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.
4. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-01-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65>>.

5. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-01-26]. Dostupné z WWW: https://www.zakonyprolidi.cz/nabidka/cs/2005-379/zneni-20060101#p27_p27-3
6. *12 bodů: Řízení pod vlivem alkoholu* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z WWW: <http://www.12bodu.cz/bodovany-prestupek-125c-1b-0.html>.
7. *Zakony.centrum.cz* [online]. *Economia*, 2015 [cit. 2018-01-26]. Dostupné z WWW: <http://zakony.centrum.cz/trestni-zakonik>.
8. *Zákony pro lidi: Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů* [online]. *AION CS* [cit. 2018-03-13]. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Intoxikace alkoholem	14
Tabulka č. 2: Varovné známky alkoholu v krvi.....	17
Tabulka č. 3: Statistika kriminality od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016	32
Tabulka č. 4: Statistika kriminality od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017	34

Seznam grafů

Graf č. 1: Podíl alkoholu na páčání trestných činů v roce 2016	33
Graf č. 2: Podíl alkoholu na páčání trestných činů v roce 2017	35
Graf č. 3: Celková násilná kriminalita prosinec 2008-2017	36
Graf č. 4: Celková mravnostní kriminalita od 2008 do 2017.....	37
Graf č. 5: Celková majetková kriminalita prosinec 2008-2017	38
Graf č. 6: Celková kriminalita za prosinec 2008-2017	38
Graf č. 7: Pohlaví respondentů.....	42
Graf č. 8: Věk respondentů	43
Graf č. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	43
Graf č. 10: Bydliště respondentů podle počtu obyvatel	44
Graf č. 11: Role alkoholu v kriminalitě	45
Graf č. 12: Setkání respondentů s kriminalitou pod vlivem alkoholu	45
Graf č. 13: Druh kriminality, se kterou se respondenti setkali.....	46
Graf č. 14: Míra pozornosti problematice alkoholové kriminality	47
Graf č. 15: Pachatelé alkoholové kriminality podle pohlaví.....	47
Graf č. 16: Příčiny alkoholové kriminality	48
Graf č. 17: Škodlivost pití alkoholu	49
Graf č. 18: Preventivní programy zaměřené na škodlivé užívání alkoholu	49
Graf č. 19: Dostatečnost preventivních programů	50
Graf č. 20: Opatření ke snížení alkoholové kriminality	51
Graf č. 21: Návrhy respondentů na opatření ke snížení alkoholové kriminality	52

Přílohy

Dotazník alkoholová kriminalita 2018

Pro účel vypracování bakalářské práce na téma alkoholové kriminality (trestné činy páchané pod vlivem alkoholu) a její příčin v Jihočeském kraji a České republice Vás žádám o odpovědi na přímo mířené otázky v souladu s anonymitou odpovídajícího. Získané informace budou použity jen pro bakalářskou práci.

Odpověď označte fajfkou

1. Vyberte vaše pohlaví:

- muž
- žena

2. Vyberte váš věk:

- 16-26
- 27-40
- 41-50
- 51-60
- 61 a více

3. Vyberte vaše vzdělání:

- základní
- vyučen
- středoškolské
- vysokoškolské

4. Kde v současnosti žijete?

- nad 100 tisíc obyvatel
- do 50 tisíc obyvatel
- do 30 tisíc obyvatel
- do 10 tisíc obyvatel
- pod 10 tisíc obyvatel

5. Myslíte si, že alkohol sehrává podstatnou roli v kriminalitě?

- ano
- ne
- nevzpomínám si

6. Setkal/a jste se někdy s kriminalitou pod vlivem alkoholu

- ano
- ne
- nesetkal/a

7. O jakou kriminalitu pod vlivem alkoholu se jednalo? (lze zvolit více odpovědí)

- krádeže
- výtržnictví, vandalství, ničení věcí
- násilná kriminalita (rvačky, vydírání, vyhrožování)
- mravnostní kriminalita (znásilnění, pohlavní zneužívání, sexuální obtěžování)
- jiná

8. Myslíte si, že je alkoholová kriminalita společenským problémem, kterému by měla být věnována vyšší pozornost?

- ano
- ne
- nevím

9. Kdo podle vás páchá kriminalitu pod vlivem alkoholu častěji?

- muž
- žena

10. Co si myslíte, že je příčinou alkoholové kriminality?

- nízká cenová dostupnost alkoholu
- nízká věková hranice pro konzumaci alkoholu
- možnost konzumace alkoholu na veřejnosti
- neomezený nákup alkoholu
- časová neomezenost konzumace alkoholu

11. Považujete pití alkoholu za škodlivé?

- ano
- ne
- nevím

12. Setkal jste se někdy, někde s nějakým preventivním opatřením?

- škola
- media
- internet
- jinde
- nesetkal/a
- nevzpomínám si

13. Považujete současné preventivní programy zaměřené na škodlivé užívání alkoholu za dostatečné?

- dostatečné
- částečně dostatečné
- spíše nedostatečné
- nedostatečné

14. Jaké opatření byste navrhoval/a ke snížení kriminality pod vlivem alkoholu? (lze vybrat více odpovědí)

- zvýšení ceny alkoholu
- omezit množství prodeje alkoholických nápojů
- zvýšit prostředky pro kontrolu kriminality (kamery, občůzková činnost)
- uvést specializované programy prevence krimi. prezentované na střed. školách
- navýšit trestní sazbu
- navýšit věkovou hranici prodeje alkoholu až osobám starším 21 let
- zakázat popíjení alkoholu na veřejnosti

15. Napadá vás nějaké jiné preventivní opatření? Pokud ano, vypište:

- nevím

.....